

Universitätsbibliothek Wuppertal

Omnia Divini Platonis Opera

Plato

Basileae, 1551

Apologus in librum Platonis de regno

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-245](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-245)

mus, & reliquum omne quasi iam quietis cupidi prætermittamus, cōcedamusq; alteri ut in unum colligat, & conueniens ipsi tribuat cognomentum. THE. Distribuatur ut uis, & hoc dimittatur. HOS. Hoc præterea duplum ò Theætete existimandum. Quam uero ob causam animaduerte. THE. Dic. HOS. Eorum qui imitatur, aliqui cognoscētes quod imitantur, hoc agunt, aliqui autem ignorantes. An maiorem aliquam discrepantiā diuisionemq; quā ignorantia cognitionisq; ponemus. THE. Nullam. HOS. Nōne ea quomodo dicebamus cognoscētium imitatio erat: figuram quippe tuā imitatur ille qui te cognoscit. THE. Ille ipse. HOS. Quid autem de iustitiæ uirtutisq; uniuersæ figura dicendum: an non multi dum ignorant, nosse autem hanc opinantur, quod illis uidetur id ipsum imitantes, tam uerbis quā operibus annuntur ut inesse ipsis appareat? THE. Atq; admodum multi. HOS. Nunquid ita illos spes fallit, ut sicut iusti non sunt, ita nec etiam uideantur: an contra? THE. Contra. HOS. Imitatorem hunc diuersum ab illo superiori dicemus, ignorantem à cognoscente? THE. Dicemus planè. HOS. Vnde igitur nomen utriusq; proprium deducetur: an uidelicet difficile est, quia causa quædam uetus diuisionis generum in species, superioribus nostris ignota fuerit, adeo ut nemo partiri contenderit, ideoq; nominum inopes esse necesse est: Et si dictu audacius uideri potest, declarationis tamē discretionisq; gratia, imitationem illam opinionis comitē, opinabilem imitationem: illam uero quæ scientiæ, historicam quandam scientemq; imitationem uocemus. THE. Esto. HOS. Harum quidem appellationum altera duntaxat utendum. Nam sophistam, & si in genere imitantium, non tamen in genere scientium posuimus. THE. Sic est. HOS. Hunc itaq; opiniosum imitatore tanquam ferrum examinemus, sit ne solidus simplexq;, an contra geminum, duplexq; in se quiddam habens. THE. Examinemus. HOS. Certe admodum multiplex. Nam sophista alius fatuus & ineptus est, quæ opinatur scire se putans. Alterius uero fama, propter uariam in sermonibus reuolutionē, certe suspicionem plurimam metumq; habet, ne forte ignoret illa quæ coram alijs scire se simulat. THE. Omnino ex utrisq; generibus est, ut narraſti. HOS. Nōne igitur unum quidem simplicem, alterum ironicum imitatore ponemus. THE. Consentaneum est. HOS. Huius iterum genus unum an duo dicimus? THE. Tu uideris. HOS. Cogito equidem, ac duo cogitātī mihi se offerunt. Vnus quidem publice proluxa oratione apud populum ironia utens: alter priuatim minutis quibusdam captiunculis cogēs eum qui cum ipso disputat, sibi in sermonibus contradicere. THE. Recte admodū loqueris. HOS. Quomodo superiorem illum denominabimus: ciuilem ne, an popularem? THE. Popularem. HOS. Alterum uero Sophon, id est sapientem, an Sophisticum? THE. Sapientem quidem uocare illum non licet, quando quidem ignorantem ipsum posuimus: Quoniam uero sapientem imitatur, cognomentum quoddam illius simile sortietur. Ac demum intelligo, hunc ipsum prorsus & reuera Sophistam appellari decere. HOS. An nō ut supra, ita nunc nomen eius colligabimus à fine iterum ad principium omnia complexi? THE. Omnino. HOS. Is demum Sophistam uere definiet, qui generationem eius & stirpem esse istam asseuerabit. Sophista inquam est, qui in sermonibus disputantem cogit contradicere sibi ipsi, qui & ironici pars est, ab imitatore opinioso ueniens, phantastici item generis, ab imaginaria facultate profluens, non diuinæ sed humanæ effectiōnis determinata progenies, ex eorumq; numero qui uerbis, quasi quibusdam præstigijs, mirum in modum decipiunt auditores. THE. Ita prorsus dicendum.

Vndedictus
Sophista

Vltima so-
phistæ defi-
nitio

MARSILII FICINI APOLOGVS IN

LIBRVM PLATONIS DE REGNO, AD FEDERICVM
Vrbini ducem semper inuictum.

IVPITER optimus maximus, cum optaret tale in terris quandoq; regnū prospicere, quale in cœlo semper apud se conspicit, iamdiu per ipsam diuini regis ideam, regium quendam diuinumq; animum demisit in terras. Conuocatisq; cœlicolis imperauit, ut omnes futuro huic regi suffragarentur, quem superi quidem à fide regia Fideregum, et ab orbis imperio Orbinatem Ducem iam nominarent, homines uero mutatis literis Federicum Vrbinatem Ducem essent appellaturi. Assensere omnia Ioui præter Iunonem numina. Sola enim Iuno crassioris aeris ambitiosa regina cœlesti terris regnum hæctenus inuidet. Verū

Pallas Mercuriusq; fauentibus alijs, & teste Veritate, coronam sceptrumq; regium iam pridem uiro eident, cui & Iupiter, libentissime cōtulerunt. Cum uero Academia passim Palladem, Mercuriūq; colat atq; sectetur, ipsa quoq; regnum orbisq; totius monarchiam, qualem diuinus Plato describit, Federico Vrbinati duci, tum ex Iouis sententia, tum ex testimonio Veritatis optime merito felicissime tribuit.

ARGUMENTVM MARSILII FICINI IN LIBRVM PLATONIS DE REGNO, VEL CIVILEM.

M deus atq; natura hominem agendo producant, cum certe producant, ut agat, agat inquam gratia diuinorū. Quemadmodum uero alius finis est cuius gratia natura efficit pollicem, alius cuius gratia manum siue pedem, aliusq; rursum ad quem totum efficit hominem: sic alius finis est ad quem hominem dirigit singularem, alius quoq; ad quem familiam, itemq; alius ad quem ciuitatem atq; regnum.

Ac deniq; finis ille existimandus est optimus, cuius gratia deus totum genus humanum procreauit. Nemo uero existimet, cum proprii cuiusq; cœtus certus sit finis, nullum esse totius: cumq; humana uita partibus insit ordo, in uniuerso tamen uita genere esse confusionē: deniq; cū partes ob finis unius intentionem inter se habeant unionē, totum ipsum esse dispersum. Quamobrem necesse est certū esse humani generis finem, cumq; in actione quadam circa perfectiora consistere, per quam & superiora pro uiribus imitetur, & diligenter inferiora gubernet: sciētia quidem naturalia perscrutetur, prudētia uero disponat humana, pietate autem diuina colat atq; ueneretur. Eiusmodi ergo finis uitam exigit geminam, & in actione & in contemplatione similiter constitutam, eo tamen pacto, ut actio contemplationis tanquam diuini gratia sit instituta. Cæterum absoluta utriusq; uitæ perfectio, tot tantisq; & tanuarijs adminiculis indiget, ut neq; a paucis quibusdam, neq; etiam a multis hominibus, sed ab uniuerso simul hominum genere duntaxat possit expleri. Fieri uero non potest ut tam diuersæ gentes per media tam diuersa ad unum omnium communemq; finem perducantur, nisi ab uno per unam quandam legem cunctos in unum pariter conducēte. Quemadmodum neq; fabri ministriq; genere simul atq; ingenio longe inter se discrepantes, materias admodum uarias ad formam unam edificij conferentes, in unum unquam commode congregabunt & construunt oportune, nisi ab una quadam architecti unius lege regantur. Quapropter nō iniuria Plato cum regem quæreret mundi monarchiam, principio architectum produxit in medium, scientiamq; in tria tandem distinxit genera. Quorum primum in cognoscendo, secundum in agendo, tertium in faciundo uersatur. In primo arithmetram geometramq; in secūdo architectum, in tertio fabrum ministrumq; collocauit, probans architecti facultatem inter speculationem solam solumq; ministerium mediam esse ponendam, magis tamen speculationis quam ministerij esse participē, neq; iudicare solum geometrarum more, uerū etiam faciētibus imperare, opificioq; semper adesse. Qualem firmē uult regem esse debere, qui uidelicet & contemplantium more uera diiudicet, & iura non aliena quidem, sed sua mandet agenda. Proinde Plato exactissima usus diuisione, quæ definitioni scientiæq; admodum necessaria est, Regem Homericō more nominat generis humani pastorem atq; curatorem, quem totius humani generis unius quasi ouilis unum esse pastorem debere designat, ubi deum inquit quondam humani generis fuisse pastorem, sub quo & regnum illud Saturni aureum extitisse. Gubernatorem quoq; regem humane uitæ quasi nauis iudicat appellandum. Significat autem in unum esse imperium omnium conferendum, ut humana gubernatio diuine quam simillima sit, siquidem & deus unus mundi totius est rector. Quod quidem his quoq; breuiter rationibus confirmatur. Principio si tres mundi partes Asiam, Africam, Europam, regibus distributas tribus subegeris, facile admodum continget ut uel unus duobus uel duo uni quandoque inferant bellum, aut saltem de finibus, aut alia quapiam de re disceptare cogantur. Itaque uel inter eos ad unum trium erit litis iudicium deferendum, uel ad quartum quendam præter tres iudicem constitutum. Quacunq; tandem id ratione fiat, necesse erit iudicem, si modo sententiæ sit illius acquiescendum, imperium in eos inter quos iudicatur, habere. alioquin nullius momenti erit iudicium, frustra q; iudicabitur, quod uideri possit regibus, uel magis, uel saltem æque potentibus dissoluendum. Vnum igitur oportet esse regem omnium iudicē, omnibus proculdubio uenerādum. Præterea uirtutum exemplar subiectis oportet esse regem. Maxime uero talis erit, si unus fuerit ante omnes, in quem oculos cuncti conijciant. Qui si orbem totū possederit, nec regnum ulterius affectabit, nec alijs inuidebit. Quæ duo scilicet cupiditas & inuidia, solent rapinas & bella potissimum procreare. Et cum sua cuiq; charissima sint, maxime diliget omnes tanquam suos, pariterq; omnes diliget nationes, pariterq; curabit. Optabit pacem summopere, cupiet tranquillitatem, bonorumq; omnium copiam, qualis utiq; monarchiæ umbra quedā apparuit imperante Octauiano. Subditi uero & iustissime uiuēt, cum iniustus nullus usquam pateat fuga aditus sub monarcha: & quamuis in minima peccandi licentia, tamē in summa libertate uiuent, non tyrannis, paucis ne potentibus, uel insipientis populi subiecti furoribus, sed a sapiente & iustopioq; rege sic ad commune bonum perducti, tanquam nauis a prudentia iusti gubernatoris ad portum. Quæ quidem in re & qui reguntur obtemperando regi sibi ipsi consulunt, & rex ipse non tam sibi met quam cūctis qui sue

cure à deo commissi sunt, uiuet. Recta enim gubernatio, quemadmodum in libris De repub. disputatur, gubernationem quidem eorum qui gubernantur gratia, non gubernatos gratia gubernatoris instituit. Comparat præterea regem medico, monens ut medicorum more & opportune & si opus fuerit importune, & uolentibus, & quandoque nolentibus imponat leges, remediaque afferat salutaria. Eiusmodi uero gubernatorem atque curatorem sæpius civilem uocat uirum quam regem, significans adeo humanum, ac si fieri possit, mitem esse debere, ut inter ciues uideatur esse conciuis, prudentia, iustitia, cura potius quam alio quouis excessu superior. Quod si quis longissimo quodam interuallo prudentia & iustitia manifeste cunctos exuperet, hunc etiam si priuatus uixerit, esse regem omnium à deo creatum absque controuersia iudicat. Sin autem inter aliquos quantum ad hæc spectat, parum admodum intersit, illis quodammodo redactis ad unum auctoritatem regiam tribuendam: multis uero nequaquam. Quippe cum multi neque ant tanta auctoritate digni alicubi reperiri. Tradi uero auctoritatem regiam ut ex alijs eius libris coniectare licet, uult à senioribus atque probatissimis, quorum senatus deinde sit collega regis, quasi quedam respub. optimatum. Rex autem unà cum senatu leges condat: quas non liceat uel cuiquam priuato transgredi, uel uulgo mutare: liceat tamen regi senatuique simul pro temporum opportunitate quatenus expedit, diligenti cum æquitate & rebus ipsiis accommodare atque temporibus, & si oportuerit permutare. Regem ipsum in epistolis sacrum haberi censet, sacerdotemque more Aegyptiorum constitui, sacrorum mysteriorumque antisitit: & utpote sacrum, nequando contaminetur, non permittit iudicijs ubi de cæde exilio, carcere agitur, interesse. Proinde in hoc ipso libro eiusmodi regiam dignitatem gubernationum omnium optimam esse probat, ut diximus: pessimam uero tyrannidem, que neque lege, neque mente legitima imperat, sed impetu potius atque libidine. Secundo loco laudat optimates, pariterque uituperat potentiam paucorum. Tertio loco multorum laudat gubernationem, scilicet popularem, si lege gubernent: similiterque uituperat, si non lege. Post hæc autem quid regium sit officium disputat, uidelicet ut quotcumque hominum generi necessaria sint provideat, præsertimque ad bene beatumque uiuendum. Iudicetque prudenter quot artes et quales ad hoc ipsum conferant, siue in pace, siue in bello, seu in dicendo, seu agendo, uel publice, uel priuatim, habeatque unà cum senatu summum in omnes imperium. Præcipue uero animos omnium decentissima quadam fortitudinis temperantiæque mixtione componat, musicos imitatus, qui acuta grauius rite miscentes, concentus suauissimos modulantur. Demonstrat enim, & id quidem diuine, non esse tutum animos uel fortitudinem uersus quasi acutum supra modum intendere, uel temperantiam uersus quasi in graue nimis remittere. Illinc enim efferratos, hinc effæminatos tandem euadere: & illi quidem ciues & patriam uelut hostes inuadunt: hi uero neque se, neque patriam tuentur ab hostibus. Quam obrem optimum censet ex concinna uirtutis utriusque copula, ingeniorum consonantiam ubique conflare. Sed hæcenus de libri ordine satis sit dictum. Quæ uero de sphaerarum motu, prouidentiaque & fato disputat, in theologia nostra satis exposuimus. In his certe nos allegorice docet, non habere nos uerum legitimumque regem, nisi uel in ipso cælo uel in terris eum quem uelut pastorem cæli rex nobis ipse præfecerit, pastorem inquã, non nomine solum, sed uita si militudine ipsum cæli regem pro uiribus referentem. Commemorat & duo regna, Iouis scilicet & Saturni, regnumque Saturni regno Iouis tanquam feliciter antepositum. Siquidem sub Ioue actio uitæque humana, sub Saturno autem cõtemplatio diuinorum significatur. Saturnus enim Græco nomine Cronos, ut Plato in Cratylo docet, puritatem integritatemque mentis inuolabilem comprehendit. Quod autem ait Saturno regnante beatos homines uiuere, ostendit diuina quadam uiri mente regnante, quo actiones gratia contemplationis instituat, humanum genus fore beatum. Ego autem finem mox argumẽto faciam, si breuem prius allegoriam mysterij huius adduxero. Ait enim præsentem mundi circuitum ab oriente ad occidentem esse Iouium atque fatalem: uerum fore quandoque alterum huic oppositum sub Saturno ab occidente uicissim ad orientem. In quo sponte nascentur homines atque à senio procedet in iuuentutem, alimentaque illis ultro æterno sub uere ad uotum suppeditabuntur. Iouem, ut arbitror, animam mundi uocat, cuius lege fatali manifestus hic manifesti mundi ordo disponitur. Præterea uitam animorum in corporibus elementalibus, Iouiam esse uult sensibus actionique deditam. Saturnum uero supremum inter angelos intellectum, cuius radijs illustrentur inter angelos anime accendanturque, & ad intellectualem uitam continue pro uiribus erigantur: quæ quoties ad uitam eiusmodi conuertuntur, eatenus sub regno Saturni dicuntur uiuere, quatenus intelligentia uiuunt. Proinde in ea uita ideo sponte dicuntur regenerari, quia electione propria in melius reformantur. Rursus in dies reuiuescere, id est in dies, si modo ibi dies dinumerantur, magis magisque florescere. Hoc illud apostoli Pauli. Homo interior renouatur in dies. Denique illis alimenta sponte affatim sub perpetuo uere suppeditari, quia non per sensus operosamque disciplinam, sed per lumen intimum, summaque cum uita tranquillitate atque uoluptate miris ueritatis ipsius spectaculis perficiuntur.

SOCRATES. THEODORVS. HOSPES. SOCRATES MINOR.

NGENTEM profecto tibi o Theodore, gratiam debeo, quod Theetetum & hospitem hunc Eleatem notos mihi feceris. THEOD. Triplam forte mihi debebis o Socrates, postquam civilem tibi hominem & philosophum confecerint. SOC. Esto. Sed ita ne illud o chare Theodore, ex te audivisse dicemus homine & ratiocinio, & in geometricis potentissimo? THEOD. Quid istuc o Socrates? SOC. Quod videlicet horum virorum unumquemque eiusdem esse precij posuerimus, qui tamen honore longius inter se distant quam ut explicari illa artis vestrae analogia possit. THEOD. Bene o Socrates, atque iuste per deum nostrum Ammonem loqueris, ac prompte admodum errorem in computando meum mihi nunc obiecisti, ac ego te pro his rursus accedo. Te vero nunc Hospes, ne pigeat nobis gratificari, & seu civilem hominem prius siue philosophum, electum describere. HOS. Sic agendum ut iubes Theodore, postquam semel aggressi sumus, neque prius quam ad calcem pervenerimus, desistendum. Verum de Theeteto hoc quid facere decet? THEOD. Qua de re? HOS. Nunquid requiescere illum iam sinemus? eiusque loco Socratem istum exercitationum & studiorum socium accipiemus? quid consulis? THEOD. Ut Socratem assumas. Nam cum iuvenes utriusque sint, omnem laborem facilius per intermissionem ferent. SOC. Atque utriusque Hospes cognati quodammodo mihi esse videntur. Theetetum quidem vos figura vultus mihi consimilem iudicatis. Socrati quoque huic cum idem & mihi nomen sit, cognationem quandam nobis mutuam praebeat. Decet autem ut qui cognati sumus, rem eam alacriter oratione testemur. Cum Theeteto quidem heri disputando conveni, & hodie hospiti huic respondentem audivi. Cum Socrate vero neutrum adhuc actum est. Oportet autem & hunc examinare. Mihi sane alias, tibi nunc respondeat. HOS. Sic agemus o Socrates. Audis Socrates? SOC. MIN. Audio. HOS. Assentiris illi? SOC. Assentior. HOS. Quantum igitur ad te attinet, nihil prohibet quo minus edisseramus. Multoque minus impedimento disputationi huic esse me decet, quinimmo post ipsum sophistam necessarium esse videtur, ut civilem virum inuestigemus. Responde itaque, utrum hunc in eorum qui scientes dicunt, numerum referre deceat. SOC. Decet. HOS. Ergo scientias partiri debemus, quemadmodum in sophista quarere fecimus. SOC. Fortem. HOS. Non tamen eadem partiendi ratio. SOC. Non. HOS. Sed alia. SOC. Alia. HOS. Diuerticulum itaque civilis scientiae ubinam reperiemus? Invenire quippe oportet, & ab alijs omnibus segregata, ideam ei unam imprimere, & caeteras item deflexiones, alia quadam specie una insignire: & scientias omnes duabus speciebus contentas esse nobis persuadere debemus. SOC.

Mathematica ab actione liberae cognitione solam habentes Scientiae species duae Idem, civilis rex, dominus, paterfamilias
 Tua iam interest Hospes ita agere: mea vero nequaquam. HOS. Immo etiam tua, quando declaratum id fuerit. SOC. Scite loqueris. HOS. Arithmetica porro & aliae nonnullae huius per similes ab actione liberae sunt, cognitionem vero tantum exhibent. SOC. Ita certe dicendum. HOS. Quae vero ad architecturam, & manuum ministerium pertinent, scientiam innatam actionibus sortiuntur: corporaque ab illis effecta, quae ante non erant, perficiunt. SOC. Patet. HOS. Ita cunctas scientias divide. Agentem unam, alteram cognoscentem solummodo nomina. SOC. Sint ergo scientiae species duae, cum una sit scientia tota. HOS. Vtrum, civilem, regem, dominum, patremfamilias, eundem esse volumus? an totidem artes in his, quot & nomina ponimus? Immo hac sequere me. SOC. Quae? HOS. Hac inquam. Si quis privatus publico medico sufficienter consulere potest, nonne necesse est eiusdem artis hunc nomine nuncupari, quo & ille qui consulit? SOC. Certe. HOS. Quid porro? Siquis privatus regem civitatis admonere & instruere potest, nonne scientiam illam habere dicitur, qua pollere qui regit, debebat? SOC. Dicet. HOS. Atque viri regis scientia, regia disciplina est. SOC. Est. HO. Quisquis ea praeditus est, seu publico fungatur munere, siue privatus vivat, omnino secundum hanc peritiam regius merito nuncupabitur. SOC. Merito. HOS. Enimvero paterfamilias & dominus idem. SOC. Idem sane. HOS. Nunquid refert amplane an angusta sit urbs ad imperium? SOC. Nihil. HO. Igitur una, quod paulo ante inquirebamus, horum omnium scientia est: haec seu regiam quis, siue civilem, seu familiarum nominet disciplinam, nihil interesse putemus. SOC. Nihil. HO. Hoc utique nemini dubium, quin omnis rex parum quid manibus, ac reliquis membris ad regni salutem possit, intelligentia vero & animi robore plurimum. SOC. Constat. HO. Vis ergo regem dicamus speculatricem scientiae propinquioris quam actionis aut manuum ministerio? SOC. Volo equidem. HO. Civile ergo scientiam, & civilem hominem, regiam atque regium, ut

ut unum idemq; singula componemus. S O C. Planè. H O S. Atqui ordine ad sequentia per-
gemus, maxime si specularicem scientiam distinguemus. S O C. Prorsus. H O S. Attende
obsecro, num refugium aliquod in hac prospiciamus. S O C. Dicas, quale? H O S. Tale inquam.
Extat aliqua computandi facultas. S O C. Extat. H O S. Ea, ut arbitror, ex illarum numero est
quæ in speculando uersantur. S O C. Ex illarum numero certe. H O S. Cognoscet profecto
computandi facultas differentiã numerorum. Num aliud huic opus tribuimus, q̄ discernere
iudicareq; cognita? S O C. Quid? H O S. Etenim architectus nullus manuum ministerio
utitur, sed utentibus præsides. S O C. Ita est. H O S. Dum iudicium adhibet, non ministerium.
S O C. Id quoq; uerum. H O S. Iure igitur speculandi scientiæ particeps est dicendus.
S O C. Et maxime quidē. H O S. Hoc, ut arbitror, ad iudicem pertinet, nō ad finem quod se
attinet uenire, & mox discedere, quemadmodum computator ille, sed incumbere, opera
rijsq; singulis operam accommodam mandare, quousq; quod est imperatum, absoluerint.
S O C. Probe. H O S. Nōne specularices omnes hæ sunt, & quotcunq; scientiam compu-
tandi sequuntur? iudicio autem & imperio genera hæc inter se duo differunt? S O C. Ap-
parent. H O S. Quocirca si uniuersam contemplationem in duo distribuamus, partemq;
unam iudicio, imperio alterã assignemus, recte forsitan distribuissè putabimus. S O C. Re-
cte nimirũ, ut mea fert opinio. H O S. Qui cōmuniter tractat aliquid, satisfactũ sibi inuicẽ
arbitrantur, si quando consenserint. S O C. Quid ni? H O S. Quousq; igitur in hoc concor-
des sumus, aliorum opiniones prætermittendæ. S O C. Penitus. H O S. Dic age qua in arte
harum, regium hominẽ ponere decet: nunquid in iudiciaria, tanq; spectatorẽ quendam?
an in imperatoria potius, quasi dominũ? S O C. In hac ipsa potius. H O S. Videndũ prætere-
a siquam imperatoria distinctionem admittit. Mihiq; ita uidetur. quo differt caupo ab illo
qui propriũ opus uendit, eo rex à præcone. S O C. Quo pacto? H O S. Caupones aliorũ ope-
ra prius uendita suscipientes ipsi rursus uendunt. S O C. Verum. H O S. Haud secus præco-
sententiam alterius mandatã sibi, alijs ipse mandat. S O C. Sic est. H O S. An miscbimus fa-
cultatẽ regiam imperatoriã, præceptorã, uaticiniõ atq; præconio alijsq; permultis eius-
dem generis artibus, quæ omnes imperitant? An uis potius secundũ superiorem compa-
rationem nomen quoq; per comparationẽ aliquã machinemur, quandoquidẽ genus eo-
rum qui sua ipsi præcipiunt, fermè nomine caret: atq; hæc ita partiamur, ut regium genus in
eorum numero qui sua mandant, ponamus, omissis alijs omnibus, quibus alius quiuis no-
men ut lubet imponat? Principis quippe gratia non subditi sermo nobis est institutus.
S O C. Nempe. H O S. Postq; igitur hoc ab illis est distinctũ, & ab alieno ad proprium reda-
ctum, rursus est diuidendum, siquam modo partitionem quæ nos admittat, in ipso com-
perimus. S O C. Valde. H O S. Atqui inueniri posse uidetur. Me igitur sequere diuidendo.
S O C. Quò sequar? H O S. Quicunq; præsidet imperando, idcirco ut aliquid fiat, impe-
rant. S O S. Proculdubio. H O S. Etenim genita omnia bifariã partiri, haud multum diffici-
le. S O C. Qua ratione? H O S. Partim animata sunt, partim inanimata. S O C. Constat. H O S.
Si in membra hæc secare imperatricis facultatis partem imperatoriã uolumus, secemus.
S O C. In quæ? H O S. Pars eius in generatione inanimatorũ ponat, pars in generatione ani-
matorum. Atq; ita totum in duo secabitur. S O C. Reuera. H O S. Partẽ unam mittamus, al-
teram resumentes, eamq; uniuersam in duo iterũ diuidamus. S O C. Vtram illarũ resumen-
dam censes? H O S. Eam quæ circa animalia imperat. Neq; enim regia maiestas nō anima-
tis instar architecturæ præsides, sed generosius animãtibus, eiusq; potestas circa ista uer-
satur. S O C. Optime. H O S. Circa generationẽ nutritionemq; animalium cura duplex inue-
nitur. Animalis cuiusdam uirtus hæc. Gregis totius illa. S O C. Recte. H O S. Ciuilis aut nō
priuatim unicuiq; curam gerit, quemadmodũ qui bouem agit, uel minister qui sternit e-
quum, sed illius uicem gerit, qui equos aut boues pascit. S O C. Verũ esse uideĩ, quod nũc
est dictum. H O. Vtrũ ex animalium nutritione illam quæ gregatim ea nutrit, gregis nutri-
tionem, an cōmunem nutritionem uocamus? S O C. Vtrumq; usurpari loquendo contin-
git. H O S. Egregie Socrates respondisti: ac si uerborũ curiositatem uitabis, euades in sene-
ctute admodum sapientior. Itaq; in præsentia ut iubes agendum. Sed nunquid uides quo
pacto quis gregis nutritionem geminam ostendens, efficiat ut quod in utraq; ad id quod
nunc propositum est, inuestigabitur, in altera deinde perquiratur? S O C. R. Annitar equi-
dem, & iam mihi uidetur, unam cōmunem hominum, alteram brutorum esse custodiam.

H O S.

Euitãda est
curiositas
uerborum

H O S. Prompte omnino ac fortiter disceuiſti. Cauendum pro uiribus tamen, ne poſthac nobis id accidat, S O C. Quid cauendum mones? H O S. Ne unam exiguam particulam ad uerſus amplas plurimasq; fecernamus, neq; illā abſq; ſpecie capiamus, ſed pars illa ſimul ſpeciem habeat. Pulcherrimum namq; eſt, quod quaeritur ab alijs ſtatim diſcernere, ſi modo recte id fiat, quemadmodum ipſe paulo ante de diuidendo iudicans, diuidere properaſti, ſermonem uidens altero membro ad hominem declinantem. Cæterum haud ſatis amice tutum eſt ad extremū nimisq; tenuiter omnia proſequi. Præſtat autem per media progredi partiendo. ſic enim facilius meliusq; ideas inuenimus. Hoc autē ad illa quæ perquiruntur, totum refert. S O C. Qua ratione id ais hoſpes? H O S. Conandum ob ingenij tui beneuolentiam ut clariuſ explicetur. In præſentia quidem hoc quod propoſitum eſt, declarare ita ut nihil deſit, impoſſibile eſt: ſed repetendum altius paulo perſpicuitatis gratia fuerit. S O C. Quid igitur in hac noſtra partitione culpas? H O S. Tale quiddam, ſi quis humanum genus in duo ſecare contendens, perinde partiatur, ac multi noſtrum partiuntur. hi ſanè Græcorum genus tanquam unum à cæteris omnibus ſeparant. Cunctos enim alios homines innumerabiles, & nulla inter ſe uitæ ſermonisq; cõmunionem deuinctos, barbari eo nomine ſignant, & ob hanc unam appellationem genus quoq; unum uniuerſum hoc arbitrantur. Simile eſſet præterea, ſi quis numerum in duo diuidere uolens, decem millia ſeorſum ab alijs caperet ut ſpecie unam: reliquos inſuper uno quodam imoſito illis nomine, ut unum genus poneret. Rectius autem & per ſpecies magis, ac per duo membra diuiſio fieret, ſi quis numerum quidem per par & impar, hominum uel genus per marem foeminamq; diuideret: Lydos autem & Phrygas, aut alios quosdam tunc à cunctis alijs ſegregaret, cum & ſpes & facultas ſibi deeſſet generis inueniendi ſimul ac partis, utrumq; eorum quæ ſint diſſecta. S O C. Scite loqueris Hoſpes. At illud qua ratione planius intelligi poſſet, oſtende, nō idem, ſed aliud eſſe partem atq; genus. H O S. Ouirorum optime Socrates, haud leue quid poſtulas. Longius modo quam decet ab inſtituto digreſſi ſumus. Tu uero ulterius etiam peruagari iubes. Nunc porrò ut decens eſt, illuc unde diſceſſit, reſlectatur oratio. Adhæc aliàs ocium naſti quaſi per quædã ueſtigia diuertemus. Veruntamen diligenter hoc cauebis ô Socrates, ne putes certū quiddam de hoc ex me audiuiſſe. S O C. Quo de? H O S. Inter ſe partē ſpeciemq; differre. S O C. Curnam? H O S. Quicquid eſt alicuius ſpecies, eiſdē pars quoq; ſit neceſſe eſt, cuius ſpecies eſſe dicif. Partem uero eſſe ſpeciem, uel ſpeciei partē, non eſt neceſſariū. hoc modo me potius q̄ illo dicere ſemper ô Socrates, aſſere. S O C. Fiet ut iubes. H O S. Poſt hæc autem mihi dicas. S O C. Quid? H O S. Hoc inq; unde huc digreſſi ſumus. Reor equidē eam ob cauſam hucufq; nos aberrariſſe, q̄ tu interrogatus quæ in membra gregis nutritio diuideret, admodū prompte reſpondiſti, duo quædam eſſe animantiū genera, alterum quidem hominū, alterum uero brutorum ſimul omniū unum, S O C. Verum eſt, H O S. Tunc ſanè mihi uifus eſt parte quadã ablata, reſiduum omne genus unum animalium ob id putariſſe ponendū, quòd uno quodam cõmuni nomine appellare poteris omnia, dum bruta uocabas. S O C. Sic eſt actū. H O S. Hoc ô fortiffime Socrates, perinde uideſ eſſe, ac ſiquod aliud animal, ut grus aut aliud tale, prudentiæ particeps, eodem quo tu pacto grues rationales uocet, ſibi ex eo placens, atq; hoc quidem genus unum ponat, cætera uero cuncta ſimul cum hominibus complectens, genus alterum bruta uocet. Conemur itaq; nos ab omnibus huiuſcemodi erroribus declinare. S O C. Qua uia? H O S. Non animalium genus uniuerſum diuidentes, quo minus in his delinquamus. S O C. Neque enim oportet. H O S. Atqui ita ſupra deliquimus. S O C. Qui? H O S. Partē illam contemplatricis ſcientiæ quæ ad imperandū ſpectat, eiſ generis eſſe cõſtitit, quod animalia curat, animalia uidelicet gregabilia. Nonne? S O C. Ita certe. H O S. Quare tunc quoq; omne animalium genus in ferum & manſuetū eſt diſtinctum. quæ enim ſic natura inſtituta ſunt, ut manſueſcere poſſint, domestica appellata ſunt, cetera uero ſylueſtria. S O C. Egregiè. H O S. Scientia uero illa quæ quaerimus, in domesticis eſt, & erat, & circa genus animalium ſociabile quaerenda uideſ. S O C. Sanè. H O S. Ergo ne ad cuncta ſimul reſpicendo, uti nūc, diuidamus, neq; in partiēdo nimium properemus, ut repente ciuilem ſcientiam cõprehendamus. Nam nimia feſtinatio fecit, ut illud quod in prouerbio fert, nūc nobis cõtingeret. S O C. Quodnā? H O S. Ut cum nimis in diuiſione properauerimus, tardius abſoluamus. S O C. Et merito quidē Hoſpes id egit. H O S. De his quidē ita. Rurſus autē ab

Quæ differ-
rentia inter
partem &
ſpeciem

Prouerbiū

initio

Initio cōmūnem nutritionē animalium diuidamus, forte namq; quod tu uehemēter affe-
 ctas, sermo ipse gradatim ad finem suū deductus, clarius demonstrabit. Respōde ad hoc.
 S O C. Ad quid respondeam? H O S. Hoc forsitan à multis audisti, neq; enim arbitror inter-
 fuisse te his qui circa Nilum pisces ipsos mansuefaciunt, aut circa regios lacus. Sed quod Circa Nilū
pisces man-
suefieri
 circa fontes sit, fortassis ipse uidisti. S O C. Et hæc ipse uidi, & illa ex multis audiui. H O S.
 Quinetiam quod quidam greges anserum & gruum pascant, & si nunq; in agris Theffali-
 cis es uersatus, audisti tamen, & credis. S O C. Proculdubio. H O S. Hæc abs te ideo sciscita-
 tus sum, quia animalū illa quæ gregatim sit custodia, partim aquaticorū, partim terreno-
 rum esse uidetur. S O C. Est profecto. H O S. Consentis gregis custodiam sic esse bifariam
 distinguendam, ut partim humida, partim sicca, animalia nutriat? S O C. Consentio equi-
 dem. H O S. Vtram uero istarum regia respiciat diligentia, nullus quæret. Nam nemini du-
 bium. S O C. Nemini. H O S. Vnusquisq; enim præcipue aridorum nutritionem distinguet.
 S O C. Quæ in membra? H O S. In uolantium gradientium uel custodiam. S O C. Sic ueritas
 habet. H O S. Quod ciuilis facultas circa illa quæ gradiuntur, duntaxat uersetur, uel stoli-
 dissimus quisq; ut ita dixerim, animaduertet. S O C. Absq; controuersia. H O S. Gressibi-
 lis præterea generis alimoniam, paris instar numeri in duo quædam partiri debemus. S O C.
 Patet. H O S. Illuc porrò quò sermo noster tendit, gemini calles ducere nos posse uidetur.
 Alter quidem breui quodam tramite, dum angustam particulam ab ampla secernit, alter
 uero longiori ambitu, dum præceptū illud seruat antea dictum, ut per mediā diuisio fiat,
 licet utrum uolumus ingredi. S O C. An per utrumq; proficisci nō licet? H O S. Non simul
 ô mirifice adolescens, sed seorsim licet. S O C. Vtrumq; ergo seorsim cupiam. H O S. Facile
 id quidem, cum exiguū sit quod restat. Sane in principio mediouæ itinere durum hoc nō
 bis præceptū fuisset. Nunc autem postq; ita uidetur, longiorem prius uiam ingrediamur.
 Nam cum non ita pridem aggressi rem simus, iter longum leuius peragemus. Distinctio
 nem itaq; hæc uide. S O C. Dic modo. H O S. Qua gradientiū mansuetorūq; & gregatiliū
 genus in partes duas secundum naturam diuisum est. S O C. Quas? H O S. Cornibus muni-
 tum, & cornibus carens. S O C. Apparet. H O S. Curam gradientium diuidens, utriusq; par-
 tis conditionē sermone describe. Nam si nominare ipsas uolueris, rem nimis circūpica-
 bis. S O C. Quemadmodū ergo dicendū censes? H O S. Ita. Cum gradientiū cura bifariam
 distincta sit, hoc in cornifera gregis parte est, illud in mutilata. S O. Sic ista sint dicta, nam
 satis ostensa sunt. H O S. Constat itaq; regem, gregis cuiusdam cornibus carētis pastorem
 esse. S O C. Constat sane. H O S. Hanc itaq; discerpentes, quod ab ipso agitur, exhibere co-
 nemur. S O C. Omnino. H O S. Vtū placet ipsam solidipedū differentia fissiliūq; diuide-
 re? an potius generatione propria hac, illa cōmuni? Intelligis enim. S O C. R. Quid? H O S.
 Quod equorum & asinorum genus inter se promiscue generat. S O C. Nempe. H O S. Reli-
 qua uero domestica, & socialis generis animalia, sine aliena cōmixtione, propria tantum
 ex specie procreāt. S O C. Perspicuum cuiq;. H O S. Ciuilis itaq; disciplina nunquid promi-
 scue generationis animalia, an simplicis curat? S O C. Immixtæ ac simplicis proculdubio.
 H O S. Hanc utiq; ani mantiū naturā quemadmodū in superiorib; hucusq; seruauimus, ge-
 minā per membra secare debemus. S O C. Decet. H O S. Enim uero totum hoc animalis ge-
 nus domestici gregalisq; quod cicur uocāt, generibus duob; exceptis, iam discreuimus.
 Genus porrò canū inter gregabilia pecora numerare nō decet. S O C. Non certe. sed quo
 pacto hæc duo diuidemus? H O S. Hoc inq; quo te ac Theætetū distribuere decet, quādo-
 quidē in geometria uersati estis: diametro scilicet, & diametri rursus diametro. S O C. Qui
 istuc ais? H O S. Nūquid aliter generis humani cōditio ad progressum natura instituta est,
 q̄ diameter potentia bipes? S O C. Haud aliter. H O S. Reliqui sanè cōditio generis rursus
 secundum potentia nostræ potētiae est diameter, quippe cum his duob; sit pedibus con-
 stituta. S O C. Nihil obstat quo minus sit huiusmodi. Ac penè iam quod ostendere uis, in-
 telligo. H O S. Cernimus quid insuper risu dignū ô Socrates, nobis in superiori diuisione
 contigerit? S O C. Quidnā? H O S. Genus hominum cōmixtum, unaq; cum grege genero-
 sissimo omniū atq; facillimo currens. S O C. Cerno, & quidē clare, q̄ sit absurdū. H O S. An
 non conueniēs est, quæ tardissima sunt, nouissima peruenire? S O C. Consentaneū. H O S.
 Istud autē nequaq; aduertimus, quod magis ridiculus rex apparet unā cum grege homi-
 num discurrens, cursumq; cum illo peragens, optime omniū ad uitę facilitatē exercitato;
Generatio
promiscua
& simplex

S O C. Omnino quidem. H O S. Nunc illud liquidò patet ô Socrates, quod in sophistâ in-
 quisiione est dictum. S O C. Quid istud? H O S. Quod in huiusmodi disputandi ratione me-
 thodica non magis uenustum quam inuenustum curat, nec pluris breuiorem quam lon-
 giorē uiam facit, solum autem quod est uerissimum transigit. S O C. Videtur. H O S. Post
 hoc ne me præuenias, de uia ad regis definitionem constituendam breuiori percontans,
 ultro ingredior. S O C. Omnino. H O S. Dico igitur oportuisse supra, gressibile animal in bi-
 pes & quadrupes distribuere: cumq; homo tum solo cum uolatili superesset, rursus ge-
 nus ipsum bipes in nudum implumeq; & pennigerum diuidere: hac distinctione per-
 cta, arteq; hominum nutrice & conseruatrice monstrata, ciuilem iam & regium uirum ip-
 si instar aurigæ præficere, eiq; ciuitatis habenas gubernaculaq; tribuere, quasi sciētia hæc
 illius sit propria. S O C. Optime tu quidem, & tanquam debitum mihi hanc orationē per-
 soluisti, digressionē ipsa fœnoris loco adiecta, ac penitè adimpleta. H O S. Age itaq; à prin-
 cipio ad finem sermonem de ciuilem artis nomine colligamus. S O C. Prorsus. H O S. Scien-
 tiæ illius quæ in contemplando uersatur, pars una imperadi peritia est, huius subiecta est
 facultas illa quæ per se suaq; sponte imperat: huic membrum haud sanè exiguum anima-
 lium nutritio: huic item gregis alimonia, hinc animalium, deniq; gradientiū alimonia:
 hinc rursus species illa quæ animalia cornibus carentia pascit. Eius partem ut minimū tri-
 plicem complecti necesse est, si quis uno nomine comprehendere uelit, immixti generis
 pascendi scientiam uocans. Cuius portio ex bipedum grege homines duntaxat pascens,
 illa ipsa quam quærimus, imperatoria facultas est, quam regiam & ciuilem pariter nomi-
 namus. S O C. Prorsus. H O S. Probe igitur putas ô Socrates, a nobis quemadmodū iam di-
 xisti, actum est? S O C. Qua de re? H O S. Quod proposuimus, sufficienter ne absolutū sit?
 An in quæstione hoc maxime prætermissum quod descripsimus quodammodo, nōdum
 tamen penitus definiuimus? S O C. Quamobrē istud ais? H O S. Conabor quod sentio, pla-
 nius explicare. S O C. Dic iam. H O S. Cum multas pastorum facultates esse constiterit, una
 quædam illarum uniusq; custodia gregis, ciuilem ipsa disciplina est. S O C. Profecto. H O S.
 Hanc neque equorum, neque aliorum etiam brutorum, sed hominum tantum in com-
 mune esse nutritionem ostendimus. S O C. Id quoq; H O S. Pastorum itaq; omnium, & re-
 gum differentiam propriam uideamus. S O C. Quam? H O S. Si quis forte alterius artis no-
 men habens, gregis humani in commune nutritionem sibi uendiceret, quid dicendum?
 S O C. Qua ratione inquis? H O S. Si mercatores inquam, agricultores, & coqui, gymnasti-
 ci insuper ac medici, aduersus pastores quos politicos appellauimus, surgerēt, assererētq;
 se esse pastores illos hominum: quippe qui uictum nō plebi solum, uerum etiam regibus
 magistratibusq; suppeditent. S O C. An non uera dicerent? H O S. Fortè, & hoc utiq; consi-
 deremus. scimus enim quod cum bubulco de his nemo certat: ipse enim sine cōtrouersia
 armenti pastor est qui boues curat, ipse medicus, ipse pronubus, partus obstetrix & nu-
 trix. Præterea nemo melius iocis, & musica armentū, quantum natura horum capax est,
 oblectat, trahit & mulcet, siue organis, siue ore solo gregis sui musicam tractās. Eademq;
 est de cæteris pastoribus ratio. Nonne? S O C. Maxime. H O S. Quo pacto igitur sermo ille
 de rege rectus integerq; uidetur, quando pastorem illum, & nutritorem humani gregis
 ponimus, solum ipsum ab alijs secernentes, cum alijs multi de hoc ipso contendant? S O C.
 Nullo modo. H O S. An non merito paulo ante dubitauimus, quando suspicati sumus, ne
 figuram quandam regis duntaxat induceremus, nondum tamen ciuilem ipsum perfecte
 definiremus, nisi prius illos qui cum eo sese implicant, & pastores esse non minus quam il-
 le profitenē, comprehendamus: & ab illis regem secernentes, purum illum seorsim osten-
 damus. S O C. Recte nimirum. H O S. Hoc igitur nobis ô Socrates, agendum est, nisi ueli-
 mus in fine sermonis infamiam reportare. S O C. Atqui istud nequaquam expedit. H O S.
 Rursus ab alio principio alia quadam uia incedendum. S O C. Quar? H O S. locum quædam
 interserere his oportet, magnaq; parte proluxæ fabulæ uti, & quod restat, ut supra fecim⁹,
 exequi, partem semper partis subdiuidendo, atq; ita ad summum quod est quæsitum, de-
 ducere. S O C. Oportet sanè. H O S. Sed iam fabellam, quod pueri solent, accipe arrectis au-
 ribus, neque enim à puerilibus annis procul abis. S O C. Dic, amabo. H O S. Erat olim, &
 adhuc erit multa uetustarū rerum memoria, & inter cætera memorabile prodigiū, quod
 circa Atrei Thyestisq; litem refertur. Audisti namq; ac meministi quod tunc accidisse tra-
 dunt

dunt. S O C. Nunquid aureæ agnæ ostentum dicis? H O S. Nequaquam, sed de ortus solis occasusq; & aliarum stellarum mutatione. Vnde enim nunc exoriuntur, tunc occidebant, & contrà exoriebantur. Tunc uero Deus testimonium præbens Atreo, in hanc cœlum figuram mutauit. S O C. Fertur & hoc. H O S. Quinetiam è multis de Saturni regno au diuimus. S O C. Ex multis certe. H O S. Quid uero? nonne & præcos illos è terra procreari, haud uero ex se inuicem? S O C. Hoc quoq; in antiquis rebus commemoratur. H O S. Cuncta hæc ab eodem malo proficiscuntur, & alia præter hæc permulta his longe mirabiliora: uerum magnitudine temporis, partim desierunt, partim absq; ordine sparsim feruntur, malum uero illud quod horū omnium causa est, nemo utiq; dixit. Nunc autē dicendum est, nam ad regem ostendendū conferet. S O C. Præclare loqueris. Referas ergo, neq; aliquid prætermittas. H O S. Audi iam. Vniuersum hoc aliàs Deus ipse regit, agit atque rotat: aliàs uero dimittit, cum mundi circuitus competentia sibi curricula temporis expleuerunt. Mundus uero ultro ac libero tum motu contrà reflectitur. Nam & uiuit, & sapientiam ab eo qui ab initio construxit illum, est sortitus. Circuitus autem necessario ipsi hanc ob causam innatus est. S O C. Quam ob causam inquis? H O S. Idem esse semper, & secundum eadem, & eodem se modo habere, solis omnium diuinissimis conuenit: corporis aut natura huius ordinis nō est compos. Cæterum id omne quod cœlum mundumq; uocamus, multa quidem, & felicia munera à genitore suscepit, corporis tamen particeps, expers omnino mutationis cuiuslibet esse non potest: attamen quo ad potest, in eodem, & secundum eadem, & uno motu mouetur: quapropter circuitū est adeptum, in quo minima agitationis suæ fit permutatio, seipsum autem conuertere semper, ferme nihil potest, præter id quod cursum agitatis omnibus præstat. Mouere autē id aliàs aliter, rursusq; contrario modo, nefas est. Ex his omnibus dicendū est, mundū neq; seipsum conuertere semper, neq; totum semper gemino cōtrarioq; circuitu ab ipso Deo reflecti, neq; rursus duos deos cōtrarijs sententijs ipsum uertere. Solum uero quod nuper diximus, restat, aliàs ab alia quadam diuina ui duci, uitamq; rursus extrinsecus uenientem, & immortalitatem ab opifice suo præparatam suscipere: aliàs autē quando dimissus recurrit, per seipsum currere: quo tempore potestate facta, retrogradum multa reuolutionū millia peragere, quia & maximus est, & undiq; penitus æquilibris, & minimo quodā cardine reuolutus. S O C. Verisimilia ualde ista uidentur. H O S. Ex his quæ dicta sunt, malum iam illud cōiicientes consideremus, quod omnium esse diximus mirabilū causam. Est autem huiusmodi quoddam. S O C. Quale. H O S. Quod totius mundi machina tum ita ut nunc, tum contrà reuoluitur. S O C. Quo pacto? H O S. Mutationem hæc existimare oportet omnium cœlestium alternationū maximam extremamq; esse. S O C. Videtur. H O S. Quamobrem consentaneum est tunc maximas circa nos intra mundum habitantes, mutationes fieri. S O C. Verisimile id quoq;. H O S. Neq; uero nos latet q̄ ægre & difficile toleret animantium natura magnas, multas, & omnigenas mutationes. S O C. Cōstat. H O S. Ergo animalia multa tūc intereunt, hominesq; supersunt perpauca, hi uero multis nouisq; & mirabilibus passionibus tunc afficiuntur. Id autem contingit omnium maximum, sequiturq; continuo reuolutionem illam qua cœlum contrà quam nunc, reflectitur. S O C. Quidnam? H O S. Principio in quacunq; ætate quoduis animal est constitutum, in eadem progredi cessat, neq; fit senius mortalium quicquā, sed in figuram transit contrariam, iunioremq; & molliorem habitum induit, seniorumq; cani capilli nigrescunt: & quibus genæ barbatae prius erant, iam barba deposita in priorem speciem restituntur. Pubescentiū quoq; corpora pilis positis mollescunt, sensimq; singulis diebus & noctibus decrescunt in puelli naturam redeunt, atq; in his tam animæ quàm corpora habitum subeunt puerorū, demum tabescuntia deficiunt, & intereunt. Cadauera præterea illorum qui cœlestis mutatione uertiginis subito corruerunt, idem patiuntur, & simili ratione clam ac breui putrescunt. S O C. Quæ tunc erat hospes animalium generatio? quoue modo ex se inuicem generabatur? H O S. Constat ô Socrates, quod illis temporibus nihil genus hoc ex sese propagabat. Quod autem dicitur quandoq; genus ortum ex terra fuisse, hoc ea tempestate fuit ex terra rursus conuersum. Tradiderūt hæc nobis primi illi progenitores nostri, qui statim post primam reuolutionem orti sunt. hi sanè horum testes sermonū præconesq; fuerunt, quibus minime uulgo nunc habetur fides, cum tamen admodum conueniat habere. Quod uero hinc

Fabula de
terrigenis
hominibus

Cur circuitus
cœlo
Conditio
diuinorum
Corporis
particeps
non est mu
tationis ex
pers

sequitur, animaduertendum arbitror. Huic enim quod dicitur, senes in naturam regredi puerorum, hoc consonum est, quod ex mortuis, sed terra conditis, illi iterum tum restituti, reuiuiscetesque quidam sequuntur rationem illam cœli, siue seculi, generatione in contrarium reuoluta, ac terrigenas hac ratione necessario aditos, sic nomine & sermone uocari, quotcumque deus ipsorum in aliam sortem non transtulit exornauitque. SOC. Hoc profecto est superioribus sequitur. Verum uita quam sub Saturni regno esse dicis, utrum sub illis cœli cōuersionibus, an sub his extitit? Mutationem quippe solis reliquarumque stellarum in utrisque uolutionibus contingere certum est. HOS. Optime sermonem assequutus es. Quod autem quærebas, sponte omnia hominibus nasci, præsentis conuersioni minime competit, sed superiori potius competebat. Tunc sanè totius circuitus princeps curatorque primum Deus extitit, ut nunc per uarias mundi plagas singulae ipsius partes à dijs principibus distributæ sunt. Animalium quoque genera gregatim distincta, demones quidam tanquam diuini pastores sortiti sunt, quorum quisque ad munus suum obeundum sufficiens cum esset, singuli singulis, sic ut ille uoluit, præficiébantur, quibus præerat ipse. Quamobrem nihil erat agreste, omnisque rapacitas & uorago procul aberat, aberat bellum penitus atque seditio: cætera insuper que conditionem illorum temporum sequebantur, innumera bilia sunt. Quod uero de uiciis facilitate, & libertate uitæ fertur, ob id est dictum, quod Deus eos pascebat, ipse illorum pastor & custos: quemadmodum homines nunc, quorum natura diuiniior, brutorum pastores sunt. Deo itaque custodiēte ciuitatum cōstitutiones nullæ erant, neque marium foeminarumque ad filios procreandos coniugia. Omnes enim ex terra reuiuiscébant, rerum præteritarum immemores. Aberant autem eiusmodi omnia. Fructus uero illis & poma & fruges, abunde ab aëre & fertile solū sponte sua absque agricultura opera suggerebant. Nudi quinetiam & expediti & errabundi, ut plurimum pascebantur. Nam temperies illis innoxia, mollia quoque passim parata cubilia, quam plurimis ex terra herbis repullulantibus. Vitam ô Socrates, hominum sub Saturno uiuentium audis: hanc uero quam Iouis esse tradunt, præsens ipse sentis: utra uero sit felicitior iudicare ne uis, ac potes? SOC. Minime omnium. HOS. Vis ne igitur ego quodammodo tibi diiudicem? SOC. Et maxime quidem. HOS. Si Saturni quondam alumni in tanto ocio & libertate uitæ potentiaque non solum inter se, sed etiam cum bestiis colloquendi, hisce omnibus ad philosophiam utebantur, inter se, & cum bestiis uiuentes, sciscitantesque ab omni natura quæcumque propriam sentiēdi uim aliquam differētem ab alijs habet, ad prudentiam acquirēdam, facile iudicari potest illos longo quodam interuallo nos ad beate uiuēdum exuperasse. Sin autem epulis affatim & poculis saturati inter se, & cum bestiis tales fabulas conferebant, quales de illis nunc referunt, hoc quoque ita, ut mea refert opinio, facile ad modum iudicaretur. Sed hæc omittamus, donec aliquis horū idoneus appareat nuncijs, qui nobis referat utrum homines illi scientijs & confabulationibus operam dederint: cuius autem gratia fabulam hanc ingressi sumus, id iam dicendum, ut sequētia cum antecedentibus coniungamus. Cum omnium illorum tempus esset expletum, mutationemque circuitus fore iam oporteret, terreno genere omni cōsumpto: quippe cum quælibet anima generationes omnes impleisset, quotque mandata erant cuique, totidem unaquæque in terram semina proiecisset: tunc uniuersi gubernator Deus quasi gubernaculorum dimissis habentibus in suisque rediit speculum. Mundum uero deinceps fatum reuoluit iterum, & cupiditas innata. Omnes quinetiam dii summi demones collegæ singulis prepositi regionibus quod contigerat aduertentes, mundi partes destituerunt. Mundus deinde contraria principij finisque sese agitatione reflectens, terræ motu ingenti interiora concutiens, animalia rursus cuiusque generis ut plurimum perdidit. At uero certis temporū exactis curriculis, concussio perturbatioque cessauit, & mundus à turbulento fragore desistens, solita suisque progressionem cucurrit, & in ordine debito cōstitutus auctoritatem administrationemque & suisque & eorum quæ in se sunt, suscepit, auctoris patrisque sui gubernationem pro uiribus memor imitatus. principio igitur perfectius executus est, sed ab ea demum imitatione longius degenerauit. Cuius quidem defectus causa est natura corporea prisca nature fomes. Nam quodam ualde deforme erat, & ordinis expers, antequam præsentis ornatu decoraretur. Ab eo sanè qui ipsum cōstruxit, bona omnia possidet: à priori autem deformitate incōmoda, & iniusta omnia quæ intra cœlum nascuntur, & mundus ipse sustinet, & uiuentibus

Hominum
uita sub Sa
turno

Desultoria
mūdi admi
nistratio

uentibus inserit. Dum igitur animalia sua unà cum gubernatore nutrit, mala quidem parua, bona uero ingentia parit: cum autem seiungitur, in proximo discessus tempore perpulchre omnia ducit: uerum procedente tempore obliuione iam occupatur: quapropter prioris deformitatis uitium uehemētius dominatur. Demum longo exacto tempore deflorescit, ac bona exigua procreans, malorum uero naturam his plurimam miscens, periculum subit, ne & ipse, & quæ in se sunt omnia, dissoluatur. Quamobrem deus ille quondam huius ordinis autor, cernens mundum tanto in discrimine positum, miseretur: ac ne tumultu adeo turbulento fluctuet dissoluaturq; & in locum dissimilitudinis infinitū mergatur, iterum adstat, & præsidet, resumptisq; protinus gubernaculis, ægrotantia omnia dissolutaq; antiqua sui agitatione conuertit, ornat & corrigit, mortisq; seruat illum & senectutis ignarum. Hic ergo cunctorum dictus est finis. Sufficit autem hoc ad regis ipsius ostensionem, si modo supra dicta teneantur. Conuerso enim iterum mundo ad præsentis genituræ pgressum, etas rursus ultra progredi destitit, & noua his contraria quæ erant tunc, reddidit. Animalia porrò morti ob ipsam tenuitatem proxima aucta sunt: quæ uero nuper ex terra cana surrexerant, iterum in terram morientia reciderunt. Cætera item omnia transmutata sunt, mundi totius sequentia passionem. Generationis quippe & conceptionis & alimenti imitatio uniuersum ipsum necessariò sequebatur. Neq; enim dabatur amplius in terra per causas mutuò opitulantes, animal fieri. Nam quemadmodum institutum fuit, ut mundus motionis suæ dominus esset, ita simili quodam ductu factum, ut partes mundi per seipsas quoad fieri potest, generent, & nascantur, & nutriant. Iam uero ad id peruenimus, ad quod omnis nostra respexit oratio. De reliquis enim animantibus multa & magna referri possent, ex quibus quæq; & quas ob causas trāsmutata fuerunt. Quæ uero circa homines contigerunt, breuiora sunt, & magis ad rem attinent. Cum homines pastoris præsidisq; ipsorum dæmonis essent prouidētia destituti, & animalia multa quæ suapte natura immania fuerant, efferata iterum essent, inermes ipsi imbecillesq; & custodia derelicti, ab illis passim dilaniabantur. Accedebat inertia, & imperitia superiorū temporum. laborum enim curarumq; nescij uixerant. Tellus haud ultra uictum sponte suppeditabat, parandi uero industria nondum inuenta, quia nulla necessitas illos ante coegerat. His de causis in summum discrimen atq; penuriam illorum redactæ res sunt. Quæ propter munera illa quæ olim à dijs tributa hominibus memorantur, necessaria quadam disciplina eruditioneq; tributa fuerunt. A Prometheo quidem ignis: Artes autem à Vulcanico illiusq; consortio: semina quoque & terræ cultus ab alijs: omnia summatim uitæ hominum adminicula tūc deorum opera sunt comparata, cum homines deorum prouidentia deseruisset, oporteretq; ipsos iam propagationis & alimonie suæ curam habere, mundi totius instar, quem imitantes omne per tempus sequētesq; aliter aliterq; nascimur atq; degimus. Sed fabula iam finem habeat. Ea uero conducet nobis ad dignoscendum quantum supra in regis ciuilibus definitione errauerimus. SO C. Qua in re, & quantum errasse nos dicis? H O S. Partim minus, partim generosius magisq; & plus quàm tunc erratum. SO C. Quo pacto? H O S. Quod enim dum quæreretur rex, ciuilibusq; uir ex præsentis circuitu generationeq; pastorem ex contraria conuersione adduximus, & pro mortali gregis humani pastore deū cōmemorauimus, longius transgressi sumus: quod uero ciuitatis uniuersæ principem illum ostendimus, quo autem modo princeps esset, nō declarauimus, uerum quidem diximus, non tamen ad integrum perspicueq; descripsimus. Quocirca minus in hoc quàm in illo deliquisse uidemur. SO C. Vera loqueris. H O S. Existimare ergo debemus tunc demum nos ciuilem uirum satis exposuisse, cum gubernandæ ciuitatis modum ad sufficientiam discreuerimus. SO C. Præclare. H O S. Ob hanc utiq; causam eam fabulam inceptauimus, ut non solum ostenderentur quicunq; aduersus regem gregis humani illam in commune nutritionem sibi uendicant, uerum ut illum clarius intueremur, quem solum sic appellare decet, cum sicut pastor bouum ouiuq; humani generis pascendi curam gerat. SO C. Recte. H O S. Reor equidem ô Socrates, pastoris illius diuini figuram maiorem esse quàm ut regi competat. Ciuiles autem hos uiros subiectis similes esse magis, siue naturam, siue educationē, siue disciplinas intuemur. SO C. Omnino quidem. H O S. Neq; uero perscrutandū est utrum magis minus ue fuerint, uel utrum ita sint, an aliter nati. SO C. Quidnienim? H O S. Sic porrò iterum resumamus. Artem suo pte imperio

Post Satur
numNecessitas
fecit indu
striā paran
di uictus
A Prome
theo ignis
datus, à Vul
cano artes

præipientem, & circa animalia non priuatim, sed publice prouidētem, supra statim gre-
 gis nutritionem uocauimus. Recordaris? S O C. Recordor. H O S. In hoc uero est erratum,
 Nam ciuilem uirum neq; cōprehendimus adhuc, neq; denominauimus, sed eius nos ad-
 huc nomen fugit. S O C. Quo pacto? H O S. Greges singulos pascere alijs omnibus pastori-
 bus conuenit: Ciuili autē uirō cōpetens nomen nō dedimus, cum deceret cōmune cun-
 ctis aliquid adhiberi. S O C. Vera narras, si modo licebat. H O S. Imò uero licebat curatio-
 nē cōmuniter attribuere, absq; nutritionis, aut alterius negocij distinctione: & aliā quan-
 dam appellationē inferre cōmunē, siue gregis ductionē, siue curationē, siue diligentiam
 appellātes, atq; ita ciuilem unā cum alijs complecti, postq; sic oportere ratio dictauerat.
 S O C. Optime. Verum quonā pacto postea distinguendū erat? H O S. Quemadmodū gre-
 gis nutritionē diuisimus secundū gressibilium & uolatiliū speciem, immixtorūq; & mu-
 tilatorum, ita gregis & ductionem secundū eadem illa partiri licebat, atq; ita & Saturni re-
 gnum ac præfens fuisset sermone cōprehensum. S O C. Videtur. Sed quid tum? H O S. Si
 ita impositum facultati illi nomen fuisset, ut gregis ductionem uocauissemus eam quam
 gregis nutritionem uocauimus, constat quod nemo aduersum nos contendisset, quasi cu-
 ratio omnino non esset: quemadmodum & hoc non absurde cōtendatur, quod ars in no-
 bis nulla sit nutritiua appellatiōe digna: & si qua sit, multis alijs prius magisq; q̄ regis id
 nomen competere. S O C. Recte. H O S. Nulla uero ars alia de hoc contendit, quasi sit to-
 tius humanæ communionis curatio maior mitiorq; q̄ regia. S O C. Recte loqueris. H O S.
 Posthęc nunquid aduertimus Socrates q̄ grauiter circa finē deliquimus? S O C. Vbi deli-
 ctū dicis. H O S. In hoc inquā, quod & si artem quampiā bipedis gregis nutriticē esse puta-
 uimus, nō tamen ilico regis illam atq; ciuilem tanq; absolutā appellare debuimus. S O C.
 Cur nō? H O S. Primo quidem oportebat quod dicebamus, nomen ad curam magis q̄ ad
 nutritionem accōmodare: postea curam diuidere. Nam diuisiones insuper non paruas fu-
 scipit. S O C. Quas? H O S. In diuinum pastorem & humanū curatorem. S O C. Scite. H O S.
 Curationem item humanam in duo. S O C. Quas? H O S. In eam quæ inuitis, & eam quæ
 uolentibus imperat. S O C. Quid ergo? H O S. In hoc sanē peccantes ineptius q̄ decebat re-
 gem tyrannūq; in idem conduximus, cum & ipsi inter se dissimilimi sint, & gubernan-
 di modus longe diuersus. S O C. Vera refers. H O S. Nunc igitur iterum emendantes, ut su-
 præ dicebam, humanam curationem bifariā partiamur, in uolentiam & uoluntariā. S O C.
 Absq; dubio. H O S. Violentam quidem tyrannicā, uoluntariam autem uolentiumq; bipe-
 dum gregis ductionem ciuilem artem denominemus: atq; eum qui facultate hac est præ-
 ditus, uirum reuera ciuilem regēq; dicamus. S O C. Videntur iam Hospes ciuiliū demon-
 stratiōes nobis ita demum penitus absolutæ. H O S. Bene nobiscū esset ô Socrates, actum.
 Oportet autem non tibi solum id, sed mihi quoq; tecum unā uideri. Et nunc quidem rex
 mihi nondum perfectam uidetur habere formam: sed quemadmodū statuarij interdum
 non satis tempestiue festinantes, quum plura & maiora quam oporteat emblemata adhi-
 bent, serius perficiunt opus: sic & nos ut quamprimū atq; insuper magnifice prioris expli-
 cationis circa regem errata ostenderemus, putātes magna illius exempla ponēda, ingen-
 tem fabulę molē exaggerauimus, maioriq; quam oportebat illius parte uti coacti sumus.
 quapropter prolixiorē disputationem induximus, & fabulæ finem haud penitus impo-
 suimus. Ac sermo nobis reuera tanquam animal exteriorē quidem circūferentiā ab-
 solutam habere uidetur, sed pigmentorum colorumq; mixtione perspicua nōdum deco-
 ra. Decet autem uerbis orationeq; magis quam pictura, aut opificio manuario unūquod
 que animal describere, exhibereq; his qui assequi ratiōe possint: cæteris cælo & penicil-
 lo exhibeantur. S O C. De hoc quidem satis. Quam uero ob causam nondum sufficienter
 dictum esse ais, ostende. H O S. Arduū est ô beate absq; exemplis res magnas lucide osten-
 dere. Videtur enim unusquisq; nostrū tanquam per somnium nosse omnia, reuera autem
 rursus omnia ignorare. S O C. Quo pacto? H O S. Absurdum admodum ô Socrates, affe-
 ctum animę circa scientiā nunc mouimus. Nempe in magnis arduisq; incepimus, quod
 in minimis, & facilibus erat per ordinē inchoandum. S O C. Quorsum hæc? H O S. Exem-
 plo rursus exemplum ô felix, indiget. S O C. Qua ratione? Dicas, nihil mei causa ueritus.
 H O S. Dicendum, postq; ipse es audire paratus. Nouimus quid agant pueri, cum primum
 literas discunt? S O C. Quidnam? H O S. Quod unamquamq; literarum in breuissimis facil-
 limisq;

Peccatū con-
 tingēs ei qui
 definit per
 diuisionem

Vis exempli
 ad docendū
 quanta

Definitōis
 ars per exē-
 plū, quæ col-
 lectio quæ-
 dā est, & uia
 laudata ab
 Aristotele

limisq; syllabis sufficienter persentiscunt, ueraq; de illis eloqui possunt. S O C. Quid nī
 H O S. Eadem hęc in alijs ambigentes opinione sermoneq; falluntur. S O C. Prorsus. H O S.
 An nō itaq; facillime atq; optime ad ignota perducī possunt? S O C. Quo pacto? H O S. Re-
 ducere illos primum ad ea oportet, in quibus hęc eadem recte opinati fuerāt, eisq; offer-
 re quæ nondū noscunt, & ea inuicem cōparando, ostendere eandem similitudinē atq; na-
 turam in utrisq; cōplexionibus esse, donec cum ignotis omnibus quæ uera opinione con-
 cepta sunt, cōparata monstrantur: demonstrata uero, & illorum exempla facta demū effi-
 ciant, ut ex omnibus cuiuslibet syllabæ elemētis, id quod diuersum est, ab alijs diuersum
 nuncupent: quod uero idem est, idem semper secundū eadem cum ipso. S O C. Sic omni-
 no. H O S. Nonne satis hoc cōprehendimus: quod uidelicet tunc exempli generatio est, Generatio
exempli
 cum qd idem est in alterutro seiuncto, recta opinione conceptū, & utriq; accōmodatum,
 unam amborum cōmuniter opinionem parit? S O C. Videtur. H O S. Quid mirum, si idem
 natura patiens anima nostra circa rerum omnīū elementa, nunc ueritate ipsa circa unum
 quodq; in quibusdam cōstituitur, nunc autem circa omnia rursus in alijs fluctuat: cumq;
 in quibusdā copulationibus recte quodāmodo opinatur, trāslata in magnas ac difficiles
 rerum syllabas, hęc eadē rursus ignorat. S O C. Nihil utiq; mirū uideri debet. H O S. Nam
 qua ratione quis ō amice, posset ab opinione falsa incipiens, ad aliquā ueritatis uel mini-
 mam partem perueniendō sapientiā adipisci? S O C. Nulla ferme. H O S. Si hęc ita natura
 se habent, nequaquam ego ac tu aberraremus, si primo totius exempli naturam introspi-
 cere conemur in paruo quodam alio seorsim exemplo: deinde maximū illud aggressi re-
 gis exemplū, illud ipsum alicunde à minoribus traducētes, per exemplū rursus conare
 mur rerum ciuiliū curationē arte dignoscere, & ipsam pro somnio ueritatem cōsequi.
 S O C. Recte admodū. H O S. Rursus superior oratio repetēda, qua inferebatur, postquam
 permulti cum regio genere de ciuitatis gubernatione contendunt, sibiq; illam usurpant,
 oportere eos omnes ab illo seiungere, ipsumq; solū relinquere, atq; ad hoc exemplo quo-
 dam opus esse diximus. S O C. Valde. H O S. Quodnam potissimū exemplū exiguum qui-
 dem, & eandem ciuilem continēs facultatem, adducēs aliquis sufficienter quod inuesti-
 gatur, inueniet? Vis ne per Iouem ō Socrates, nisi quid aliud in promptu habemus, texē-
 di artem eligamus: non uniuersam quidē, sufficiet enim, ut arbitror, Ianificiū. Forte nanq;
 pars hęc electa quod cupimus indicabit. S O C. Quid nī? H O S. Cur nō, ut superius unum
 quodq; in partium partes diuidebamus, ita modo circa texēdi artem fecimus, & quā
 breuissime licet omnia transigentes, quod ad propositum conducit, eligimus? S O C.
 Quomodo inquis? H O S. Ipsam enarrationem responsi loco dabo. S O C. Præclare loque-
 ris. H O S. Eorū quæ facimus, quæq; possidemus, alia gratia aliquid agendī, alia, ne quid in
 cōmodi patiamur, uelut propugnacula parant. Propugnaculorum autē alia remedia sunt, Magna di-
ueritas eo-
rum quæ fa-
cimus
 tam diuina q; humana: alia uero obstacula. Obstaculorū alia militaris armatura, alia circū-
 uallatio. Circumuallationū uero alia uelamina, alia aduersus æstum frigusq; munitiones.
 Munitionū alia tegmenta & retinacula, alia operimenta. Operimentorū quædam sufful-
 ciunt, quædam amiciunt. Eorum quæ amiciunt alia simplicia, alia uero duplicia atq; com-
 posita. Compositorū alia perforata, alia sine perforatione cōnexa. Horum uero quædam
 neruea sunt ex his quæ terra nascuntur, quædā pilea. Pilea uero partim aqua & terra con-
 glutinata, partim sibi inuicem sunt connexa. His profecto propugnaculis fulcimen-
 tisq; quæ ex eisdem colligatis confecta sunt, nomē uestes imposuimus. Artem uero quæ
 maxime circa uestes uersatur, ab ipsa uestium effectiōne uestificam appellemus, quemad-
 modum disciplinā ciuitatis procuratricē ab ipsa ciuitate ciuilem denominauimus: dica-
 musq; textoriā facultatē, quatenus maxima ex parte uestes cōtextit, nulla alia re nisi no-
 mine differre ab ista quam uestificā nominauimus, quemadmodū suprā regiam diximus
 à ciuili. S O C. Recte admodū. H O S. Post hęc ita cogitemus, quod utiq; uestium textricē
 artem forsitan sufficiēter dictam aliquis existimet: animaduertere uero non possit, quod
 cum ab his quæ propius cooperatur, nondū distincta esset, à multis alijs sibi cognatis di-
 screta fuit. S O C. Quibus cognatis? dicas obsecro. H O S. Videris mētem suprādictis haud
 satis adhibuisse. Quare iterum, ut uideatur, à fine ad principiū redeundū. Si enim propin-
 quitatē intelligis, hanc utiq; ab ipsa discreuimus, dum stragulorū compositionem ab amī-
 ctu & suffulcimento separaremus. S O C. Intelligo. H O S. Quinetiā artificium omne quod

lino & chordis uirgultisq; utitur, ac summatim his quæ terra nascunt, quæ pauloante ner-
 uea uocauimus, iam seiunximus. Immo & pileorum compositionem, eam ue quæ perfo-
 rando & suendo operatur, quæ ut plurimum ad coriariam pertinet facultatem. **S O C.** Om-
 nino quidem. **H O S.** Seiunximus præterea operimentorum simplicium opificium, quod
 pellibus utitur. Item tegmentorum retinaculorumq; machinamenta quocumq; in ædifi-
 cando fiunt: & in alijs artibus quibuscumq; ad aquarum retentionem repulsionemq; quæ
 cumq; circa plicationes & uiolentas actiones opera, quibus aliquid cohibet, efficiunt, se-
 pesq; & maceriam opponunt, & cumulos quosdam obijciunt, quæq; operiunt aliquid.
 Item ualuarum cancellorumq; affixiones, quæ ad clauorum artificium attinent. Quinetiã
 armaturã segregauimus, quæ portio est amplæ facultatis illius, quæ propugnacula & ob-
 stacula obijcit. Præterea coquinariam quæ remedia præbere se uitæ hominũ profitetur,
 ab initio separauimus. Reliquimus autẽ artem quandam, quæ uisa est illa esse quam quæ-
 rimus, effectricem scilicet fulcimentorum aduersus frigora laneorũ, textoriamq; cogno-
 minatam. **S O C.** Videtur. **H O S.** Cæterum nondum ô puer, perfecte his dictis rem expedi-
 uimus. Nam is qui primus uestium artificium tractat, contra quàm textor agere uidetur.
S O C. Quamobrem. **H O S.** Textor nanq; quodammodo complicat & connectit. **S O C.**
 Certe. **H O S.** Ille uero quæ simul inserta & implicita sunt, dissoluit. **S O C.** Quid istud?
H O S. Opus eius qui carminat & discernit. Nunquid enim carminatoriã & discretoriã
 operam eandem cum textoriã uocemus? carminatoremq; & discretorem eundem cum
 textore dicemus? **S O C.** Nullo modo. **H O S.** Siquis autem diligentiam quæ stamina & sub-
 tegmina præparat, textoriam uocet, procul & ab opinione hominum, & a ueritate ista ap-
 pellatione discedet. **S O C.** Planè. **H O S.** Fullonũ præterea sutorumq; operam utrum nihil
 conducere ad uestimentorum confectionem dicimus? An has omnes textorias appella-
 mus? **S O C.** Neutrum dicendum uidetur. **H O S.** Veruntamen omnes hæc de uestium cu-
 ratione cum textoris arte cõtendent: ac plurimum quidem illi huius operis dabunt, mul-
 tum quoq; sibi eiusdem operis uendicabũt. **S O C.** Sic est omnino. **H O S.** Præter has existi-
 mare insuper oportet artes instrumentorum quibus textor utitur, effectrices, partem sibi
 in efficienda tela usurpaturas. **S O C.** Probe. **H O S.** Vtrum textoriæ facultatis ratio, quam
 ut partem eligimus, sufficienter distincta erit, si ipsam aliarum omnium facultatum quæ
 circa laneam uestem uersantur, maximam pulcherrimãq; dixerimus? Aut ita uerum qui-
 dem dicetur, perfecte autem & manifeste nequaquã, priusquam ab ista reliquas secreue-
 rimus? **S O C.** Ita certe. **H O S.** An non ita deinceps agendum est, ut cõsequenti ordine no-
 bis sermo procedat? **S O C.** Nihil prohibet. **H O S.** In primis artes geminas circa omnia quæ
 fiunt, consideremus. **S O C.** Quas? **H O S.** Vnam quidem generationis, ut ita loquar, cõcau-
 sam, alteram uero causam ipsam. **S O C.** Quomodo? **H O S.** Quæcumq; rem ipsam nõ fabri-
 cant, sed fabricantib; organa subministrant, quibus absentibus institutũ opus nequaquã
 perficeretur, eas concausas, ut ita dixerim, nominamus: eas autem ipsas quæ principaliter
 faciunt, causas appellamus. **S O C.** Consentaneũ id quidem. **H O S.** Post hæc artes quæ co-
 lum, fufumq; radium, pectinẽq; efficiunt, & alia circa uestium operam instrumenta præ-
 parant, omnes concausas nuncupemus: illas autẽ quæ uestimẽta curant & efficiunt, cau-
 sas. **S O C.** Recte. **H O S.** Ex causis uero partem eã quæ lauat atq; quæ medetur, & alias hu-
 ius generis quæ curam adhibent, cum multa ornãdi diligentia sit, generatim colligere de-
 cet, & fullonum artem cognominare. **S O C.** Probe. **H O S.** Eam autem partem quæ carmi-
 nat, discernit, & filat, & omnes circa uestium effectriõnẽ, ars una comprehendit, quæ com-
 munitè lanificium nominatur. **S O C.** Quid nĩ? **H O S.** Lanificij porrò partitiones duæ, &
 utraq; duarum artium simul partes sunt. **S O C.** Quo pacto? **H O S.** Facultas illa quæ carmi-
 nat, & quæ pectine quodam utitur, ac omnino quæcumq; sunt coniũcta, disiungit, pars
 lanificij dicitur, cuius maxime partes duę sunt, discretoria una, altera concretoria. **S O C.**
 Sic est omnino. **H O S.** In ea quæ discernit, carminatoria, & alię quas modo diximus, facul-
 tates insunt. Nã quæ lanas et stamina diuidit, uel pectine quodã uel manibus, aliter atq; ali-
 ter nomina cũcta quæ modo dixim⁹, est sortita. **S O C.** Ita prorsus. **H O S.** Rursus cõcretorię
 partẽ simul & lanificij in ipsa contentã sumamus: quæcũq; autẽ ibidẽ discretoriã inerant,
 transeamus, lanificiũ omne bifariã partientes, in concretoriã partem & discretoriã. **S O C.**
 Partiamur. **H O S.** Partem itaq; concretoriã simul & lanificiũ ô Socrates, diuidere decet,
 si modo

Ars causa,
 ars cõcausa

si modo propositam nobis texendi artem sufficienter comprehendere uolumus. S O C R. Oportet sanè. H O S. Oportet absq; dubio. Ideoq; dicamus partem eius unam in uoluen- do flectendoq;, alteram in complicando uersari. S O C. Nunquid hæc teneo? Videris e- nim mihi staminis operam in torquendo ponere. H O S. Non huius tantum, sed & sub- tegminis. An sine retortione generationem huius esse reperiemus? S O C. Nequaquam. H O S. Describe horum utrunq;: forte nanq; descriptio talis opportuna uidebitur. S O C. Qualis? H O S. Ecce opus carminatoris cum in longum latumq; protrahitur, deductio- nem uocamus. S O C. Certe. H O S. Cum hoc factis pensis fuso retortum est, solidumq; esse- tum filum, stamen appellant: artem autem ipsam quæ hoc dirigit & protrahit, stamina- riam. S O C. Recte. H O S. Quæcunq; uero cõtortionem mollem accipiunt, & staminis im- plicatione ad reflexionis attractum moderatam mollitiem nanciscuntur, ea utiq; filo de- ducta subtegmina, artem autem ipsam subtegmariam. S O C. Probe. H O S. Atqui pars illa textoriæ quam proposuimus, iam cuius patet. Nam pars concretoriæ facultatis in la- nificio, quãdo recta protractione subtegmis atq; staminis implicationem cõtortumq; efficit, totum quidem ipsum implicitum & cõtortum uestem laneam, artem uero huius- modi textoriã nuncupamus. S O C. Recte admodum. H O S. At cur non statim respon- dimus textoriã artem esse quæ subtegmen & stamen implicat, sed per longas ambages frustra uagati sumus? S O C. Nihil mihi quidem ò hospes eorum quæ dicta sunt frustra di- ctum uidetur. H O S. Nihil mirum. sed forsitan uidebitur ò beate si frequenter in hunc morbum imposterum incidas. Nam quid mirum? Audi sermonem qui de huiusmodi omnibus semper est in medium afferendus. S O C. Dic modo. H O S. Excessus in primis defectusq; naturam inspiciamus, ut secundum rationem moderata laudemus, uitupere- musq; in singulis quæcunq; modum sermonis nõ seruant, dum in talibus quibusdam dis- putationibus aut prolixius quàm decet aut breuius loquimur. S O C. Oportet sanè. H O S. De his utique iure habenda ratio est. S O C. De quibus? H O S. De prolixitate inquam & breuitate, deq; omni excessu atq; defectu. nam dimetiendi facultas ad hæc omnia perti- net. S O C. Profecto. H O S. Eam itaque bifariam distinguamus. Cõducit enim ad id quod intendimus. S O C. Dicas quo modo distinguendum. H O S. Sic. Pars una secundum mu- tuam magnitudinis paruitatisq; communionem, altera secundum necessariã genera- tionis essentiam. S O C. Qui isthuc ais? H O S. An non secundum naturam tibi uidetur, quod maius est, nullo alio quàm minori maius esse dicendum? quod uero minus, solo maio- ri minus? S O C. Mihi uero. H O S. Quid uero? Quod excedit mediocritatem, & quod exce- ditur seu dicendo siue agendo, nõne esse dicemus id quo boni homines à malis diffe- runt? S O C. Apparet. H O S. Ergo essentias geminas iudiciaq; magni & parui ponere de- cet: nec ut paulo ante dicebamus, inuicem solum ista referri debent, immo ut nunc dictũ est potius inuicem partim, partim ad mediocritatem comparanda uidentur. Huius au- tem rationem nunquid intelligere uolumus? S O C. Quid nĩ uelimus? H O S. Si quis enim maioris naturam ad minus duntaxat referat, ad mediocre non referetur: quid ais? S O C. Id ipsum. H O S. An non artes ipsas earumq; opera omnia hac ratione secernimus? eam uero quam quærimus ciuilem, & textoriã facultatem è medio tollemus? hæc siquidem omnes quod mediocri maius est aut minus, non quasi non sit, sed ut difficile quiddam in actio- nibus uitant, atq; ita mediocritatem seruantes bona omnia pulchraq; efficiunt. S O C. Absq; dubio. H O S. Nõne si ciuilem peritiã sustulerimus, manca nobis, & dubia erit regia scientiæ uestigatio? S O C. Valde. H O S. Vtrum quemadmodum in disputatione de sophista, non ens esse euicimus postquã in eo nos destinebat oratio: ita nunc plus ipsum, & minus euincere debemus commensurabilia esse non inuicem solum, sed ad mediocri- quoq; generationem? Neq; enim ciuilem disciplinã quispiam, neq; alterius humanæ facul- tatis, nisi hoc admittit, potest esse peritus. S O C. Hoc igitur summopere nunc est agendũ? H O S. Maius hoc opus ò Socrates est quàm illud, etsi quàm prolixum illud quoq; fuerit, recordamur. uerum tale quiddam merito de ipsis supponendum. S O C. Quale? H O S. Quod eo quod nunc est dictum opus sit, siquidem docere uelimus absolutum & synce- rum natura quid sit: quod autem ad præsentia pertinere, egregie sufficienterq; monstra- uerimus, conferre mihi uidetur sermo hic magnopere, quod uidelicet existimandum est omnes similiter artes secundum maius simul & minus cõmensurari nõ inuicem tantum,

Maius du-
pliciter dici-
tur, respectu
minoris, re-
spectu me-
diocri-
Quo boni à
malis diffe-
rant

Quod artifi-
ciosum est,
id mensuræ
particeps.
Quousq; di-
uidendum

Hic non est
uerū illud,
nihil esse in
intellectu,
quod pri-
us non sit
in sensu

Quis pro-
gressus me-
lior

sed etiam ad mediocri ipsius generationem. cum enim hoc est, illa sunt: & cum sunt illa, hæc sunt, alterutroq; horū sublato, utrunq; tollitur. s o c. Hoc quidem recte. uerum quid deinceps? H O S. Distingueret decet artem dimetiendi bifariam, quemadmodū supra diximus, unamq; illius partem ponere artes omnes quæcunq; numerū, longitudinem, latitudinem, profunditatem, & uelocitatem ad contrariū metiuntur: alterā uero artes illas quæ ad mediocre moderatumq; respiciunt, decensq; & opportunum atq; debitum, & summam ad omnia quæ, uitatis extremis, in medium cōfugerunt. s o c. Ampla quidem utraq; portio est, & altera longe ab altera discrepat. H O S. Quod sæpenumero ferunt ô Socrates, ornati uiri illi, qui magnū aliquid ac sapiens loqui se putant, dum prædicant dimetiendi facultatē, circa omnia quæ fiunt, uersari, nūc dictū est. Quicquid enim artificiosum est, mensuræ quodam modo particeps esse apparuit. quoniam uero quidam considerare nequaquam per singula genera diuisione eundo solent, hæc tam longe inter se differentia, statim cōferunt in unum, similia iudicantes. Sed & contrarium huius faciunt, quæ diuersa sunt, per partes minime distinguunt: cum oporteat, ubi quis primo multorum percipit cōmunionem, non prius desistere quàm differentias omnes in ea quæ speciebus clauduntur, inspexerit: atq; iterum quoties dissimilitudines plurimas in multitudine sentit, & ægre sentit, non prius ab hac aspectus molestia desistere posse, quàm cuncta quæ cognata sunt, intra cognationem unam proprietatemq; cōcludens unius generis essentia uestiat. De his igitur, deq; excessibus atq; defectibus hæc dicta sufficiant: id autem duntaxat seruandum, duo hic uidelicet mensuræ genera adinuenta fuisse, & quæ ea sint, mente tenendum. s o c. Tenebimus. H O S. Post hunc sermonem, alium assumamus, de his quæ modo quærebantur, deq; omni huiuscemodi sermonum tractatione. s o c. Quid istud? H O S. Si quis fortē nos percontetur de puerorū circa literas exercitatione, quando interrogantur quibus ex literis nomen aliquod constet, utrum putemus tunc eos interrogari unius duntaxat nominis illius declarandi gratia, an potius ut in omni grāmatica eruditiores eudant, quid respondebimus? s o c. Ut in omni grammatica. H O S. Quid porro? civilis uiri indagatio ipsius ne gratia magis propolita nobis est, quàm ut in omni disputatiōe acutiores efficiamur? s o c. Patet id quoq;, quod omnium gratia. H O S. Nemo utiq; mentis compos textoriæ facultatis rationem ipsius duntaxat gratia uenari contenderet. Verum plurimos latet, ut arbitror, rerum quarundam cognitu faciliū sensibiles nonnullas imagines esse, quas declarare nequaquam arduum est, quoties ipsorum aliquis uult alicui rationem de aliquo perquirenti, nō cum ipsis rebus, sed absq; ratione expedite demonstrare. Rerum autem maximarū preciosissimarumq; nulla est imago quæ manifeste ad hominū sensum captumq; efficta sit: qua ostensa qui animum sciscitantis explere uelit, sensui cui dam accōmodans penitus expleat. Quapropter cogitandū est, ut rei cuiuslibet rationem reddere & recipere ualeamus. Incorporea nāq; cum maxima & pulcherrima sint, ratione sola, alio uero nullo perspicue declarantur. Horū porro gratia modo nobis dicta sunt omnia. Cuiuslibet autem rei cōsideratio in minoribus facilior quàm in maioribus extat. s o c. Præclare loqueris, H O S. Quorum deniq; causa dicta de his omnia sunt, recordemur. s o c. Quorum? H O S. Eius præcipue molestiæ causa, qua circa textoriæ facultatis prolixam orationem affecti sumus, necnon circa totius mundi reuolutionem: atq; sophistæ sermonem de non entis essentia putauimus sanè prolixiorē fuisse quàm deceret disputationem. Atque in his omnibus nosmetipsos deterruimus, metuentes ne fortē in superuacuis diutius uersaremur. Ergo ne deinceps iterum tale nobis aliquid accidat, horū gratia hæc omnia à nobis dicta puta s o c. Fiet, dic age quæ restant. H O S. Dico igitur oportere, & me & te eorum quæ diximus semper memores esse, quotiescunq; uel breuitas uel prolixitas sermonis uituperatur, ita ut non ipsas inter se prolixitates cōferamus, sed ad facultatis dimetiendi partem, quam supra diximus, ad decori normam esse referendā. s o c. Scite. H O S. Sed nec ad hanc omnia referenda uidentur. neq; enim prolixitate quæ nulli congruit, ad uoluptatem egebimus, nisi obiter. Nec quod quæritur, ut facillime celerimeq; inueniamus, primo, sed loco secundo contendere decet: maxime uero omnium, primūq; illum honorare progressum, quo secundum species distinguere ualeamus, disputationemq; longam haud moleste ferre, sed affectare potius, si quo modo ad inuentionem nobis confert, similiter & breuem. Decet item eum qui longiores sermones uituperat, cir-

rat, circuitusq; disputationum huiusmodi non admittit, haud ita leuiter temereq; damna-
 re prolixitatem, sed ostēdere prius disputatione breuiore, et promptiores ad differendū,
 & ad inueniendum sagaciores nos si sequamur reddi: alias autem et aliō tendentes incre-
 pationes, laudes ue, nec curare penitus, nec audire. Ac de his satis si tibi quoq; uideatur: ad
 ciuilem facultatem iterum redeamus, textoris exemplum quod supra posuimus cōferen-
 tes. s o c. Egregie locutus es, atq; ita ut iubes efficiamus. h o. Nonne iam rex à multis pa-
 storum officijs, immo ab omnibus armentorum custodibus est distinctus? Restant urba-
 nā facultates concausarum pariter & causarum, quas primum à se inuicem separare debe-
 mus. s o c. Recte. h o. Has partiri bifariam difficile est. Cuius difficultatis causa sequen-
 ti sermone patebit. s o c. Sic prorsus agendum. h o. Per membra itaq; ipsas instar uicti-
 mae discerpamus, postquam in gemina secare non ualeamus. Oportet enim in proximum
 semper numerum distribuere. s o c. Quo pacto? Experiamur iam. h o s. Quemadmo-
 dum in superioribus omnes quae instrumenta texturae parabant, ueluti concausas posui-
 mus. s o c. Nempe. h o. Idem quoq; in praesentia, & multo magis agendum. quaecunq;
 enim magnum aliquod, aut paruum in urbe fabricant instrumentum, tanquam concau-
 sae ponendae sunt. nam sine his ciuitas constare non potest, neq; ciuilem disciplina consistere.
 Nullum tamen horum regiae artis opus esse ponemus. s o c. Nullum prorsus. h o s.
 Atqui difficile quiddam aggredimur, genus hoc ab alijs distinguentes. Qui enim dicit u-
 nius cuiusdam eorum quae sunt, instrumentum esse, ut uerisimile quiddam loqui uidetur:
 ita alterum tamen eorum quae possidentur in ciuitate, hoc est dicendū. s o c. Quidnam?
 h o s. Quod hanc uim non habet. neq; enim causae sic conglutinantur generationi ut in-
 strumentum, sed ad eius quod genitum est salutem. s o c. Quale istud? h o. Quod siccis,
 & humidis, igne calefactis, & frigidis uarium genus effectū, quod una appellatione uas
 nominamus, quamuis species plurima sit. hoc autē scientiae illius quam perquirimus non
 est opus. s o c. Non certe. h o. Tertia possessionum species multiformis apparet terre-
 stris atq; aquatica, multiuaga, & nō errans, preciosa, & uilis, uno significata nomine: quia
 uniuersum hoc semper alicui sedes efficitur, sessionis gratia. s o c. Quid hoc? h o s. Ve-
 hiculum nuncupamus, haud sanē multum peritiae ciuilem opus, immo architecturae figula-
 riaeq; & arariae facultatis magis. s o c. Intellego equidem. h o s. Nunquid quartum praeter
 ista dicendum, in quo plurima ex ijs quae supra retulimus, continentur? Vestimenta,
 arma multa, muri, terreniq; & lapidei ambitus, aliaq; permulta. Cumq; haec omnia mu-
 niendi obijciendiq; gratia fiant, recte munimenta obstaculaq; communiter appellari pos-
 sunt, multoq; magis architectorum textorumq; quam ciuilem sunt opera. s o c. Sic est om-
 nino. h o s. Num quinto loco ornandi, pingendi, canendi artes locabimus? & quaecunq;
 his utuntur, & ab his fiunt imitationes quaedam oblectationis gratia duntaxat excogita-
 tae, quae merito uno quodam nomine comprehenduntur. s o c. Quo? h o s. Vniuersum
 hoc iocosum quiddam denominatur. s o c. Absq; dubio. h o s. Vnum hoc nomen om-
 nibus his conueniet: neq; enim illorum quicquam studij, sed ioci gratia semper efficitur.
 s o c. Hoc quoq; ferme intelligo. h o s. Facultatem uero illam quae his omnibus praepa-
 rat corpora, ex quibus & in quibus cōficiuntur artium, quas modo narrauimus, opera, non
 ne sextam ponemus speciem uariam, & ex multis artibus dependentē? s o c. Quā dicis?
 h o s. Eam quae aurū & argentum ceteraq; metalla terrae eruta uisceribus praeparat. Item
 quae syluas incidit, quae tondet, quae ex his construit aliquid, quae plicat atq; contextit, seu
 quae cortices arborum, siue quae animalium pelles circumcidit, & polit, & quaecunq; ar-
 tes circa huiusmodi quaedam uersantur: rursus illae à quibus suber, liber, codex, uinculaq;
 parant, ut fiant compositae species ex generibus non compositis: uniuersum hoc appella-
 mus primogenitam hominibus possessionē, & simplicem, quod regiae artis nequaquam
 est opus. s o c. Optime. h o s. Septimum tenet locum nutrimenti possessio, & quaecunq;
 commixta corpori, partibus suis partes corporis alere possint atq; curare: quod totū ali-
 mentum dici debet, nisi quod fortē pulchrius reperiamus. agriculturae autem, uenationi,
 gymnasticae, medicinae, coquinariae uniuersum hoc rectius quam ciuili tribuitur. s o c. R.
 Rectius sanē. h o s. Fere omnia quae possidentur praeter domesticorum animalium spe-
 cies, in his septem arbitror sunt numerata. Sic autem cogita. Par erat primogenitā illam
 quam uocamus speciem primum inducere, instrumentum deinde, uas, uehiculum, muni-
 mentum

Quod lon-
 ga disputa-
 tio non leui-
 ter est dam-
 nanda

Oportet
 semper in
 proximū
 numerū
 distribuere.

mentum, oblectamentum, nutrimentum: prætermittimus autem, siquid nõ magnum la-
tuit, quod alicui istorũ accõmodari possit, qualis est nõmorum forma, sigillorũq; & om-
nis characteris. Genus enim hæc in illis non admodũ cognatum habent, sed partim in or-
natum, partim in instrumenta, uiolentius forsã, attamen penitus tracta quodãmodo cõ-
gruunt. possessiõnẽ uero animalium domesticorũ, seruis exceptis, gregis nutritio primo
distincta, comprehendisse uidetur. s o c. Et maxime quidem. H O. Restat seruorum. mi-
nistrorumq; omnium genus, ubi præsentio eos palãm reclamatuos esse, qui de hac parte
sic cum rege contendunt, quemadmodum cum textore qui carminant filantq; quiq; alia
de quibus diximus, faciũt. Ceteri uero omnes tanquã concausã dicti, unã cum nunc me-
moratis operibus à regia ciuiliq; actione seiuncti sunt atq; discreti. s o c. Apparuit. H O.
Cõsideremus reliquos quã proxime accedentes, ut certius cognoscamus. s o c. Opor-
tet omnino. H O s. Maximos porrõ ministros quantum hinc intueri licet, cõtrariam eius
quam suspicati sumus exercitationem passionẽq; habere reperiemus. s o c. Quos? H O.
Empta mancipia & simili quodam modo in seruitutem coactos homines. Quos sine con-
trouersia seruos cognominare possumus longissimẽ à regia dignitate distãtes. s o. Quid
ni? H O s. Quid dicemus de liberis, quicunq; sponte quã suprà diximus ministeria obeũt,
agriculturã, & aliarũ artium opera transportant, mutuisq; cõmutant commercijs, siue
de foro in forum in urbe eadem, seu de urbe terra, mariq; transferentes in urbem, partim
cum rebus alijs nummos, partim simile quiddam simili cõmutantes, quos nummularios,
mercatores, nauticos, uectores, caupones denominauimus. Nũquid isti ciuilem sibi perĩ-
tiam uendicabunt? s o c. Fortẽ mercatorum artem. H O s. Non tamẽ illi quos utpotẽ mer-
cenarios cernimus passim omnibus ad seruiendum expositos, regiam usurpare dignita-
tem reperientur. s o c. Est ut dicis. H O. Quid uero de his qui talia quãdam nobis ubiq;
suppeditant? s o c. Quos dicis, & quarum rerũ suppeditatores? H C. Genus præconum
inquã, & eorum qui sapiẽter circa publicas literas subministrant, nõnullosq; alios soler-
tes rerum ad principum ministerium pertinentium elaboratores. Quid de his dicendum
Socrates? s o c. Quod & ipse dicebas, ministros esse non principes ciuitatum. H O. Non
uanum est igitur, ut arbitror, quod in superioribus dixi, inuenturos nos hac ratione ple-
rosq; de ciuili curatione uehementer concertantes, quamuis absurdum alicui uideri pos-
sit, eos in ministrorum numero quærere. s o c. Valde quidem. H O. Accedamus præterea
propius ad eos qui nondum examinati sunt: hi uero sunt qui circa uaticinium habent sci-
entiã alicuius ministrã particulam. Interpretes enim diuinorum ad homines hi censent.
s o c. Certe. H O. Quinetiam sacerdotũ genus, ut lege habetur, intelligit docetq; quo pa-
cto donaria dijs, & sacra sint offerenda. Item qua ratione uouendum sit, quid ue boni sit
à dijs petendum. Hæc autem ambo ministratoriã artis partes sunt. s o c. Videtur. H O.
Iam igitur uestigium quoddam eius quod inquirimus attingere uidemur, nam illa sacer-
dotum & uatũ ratio, magnanimitate, intelligentiaq; & claritate abundat, propter eorum
quã tractant magnificentiam. Quapropter apud Aegyptios nõ licet regem absq; sacer-
dotio imperare. Quinimmo si ex alio genere quispiã ui regnum usurpet, cogit post regni
assumptionẽ sacris initiari, ut rex deniq; sit, & sacerdos. Præterea in plurimis Græcorum
ciuitatibus apud uos præsertim, reperies præcipua sacra à magistratibus summis institui.
nam & apud uos fertur, creato regi patria & solennia sacra maxima, & purissima aliorũ
omnium esse tributa. s o. Et maxime quidem. H O. Hos itaq; fortẽ creatos reges, sacerdo-
tesq; & eorũ ministros, necnon aliam quandam frequentẽ turbam cõsiderare debemus,
quã paulo ante semotis superioribus in lucẽ uenit. s o c. Quos inquis? H O. Mios quos-
dam inquã. s o. Quamobrẽ? H O s. Iam enim cogitanti mihi multiforme horũ genus ap-
paret. Multi nanq; uirorũ leonũ similes fiunt, centaurorũq; aliorũq; huiusmodi, plurimi
etiam satyrorum, imbecilliumq; & multiformiũ bestiarũ, citoq; transmutant alternantq;
in uicem formas & uim. Enim uero nunc primum eiusmodi uiros õ Socrates animadu-
tisse mihi uideor. s o c. Dic obsecro. uideris enim mirum quiddam nunc uidere. H O s.
Profecto. Nam ut mirum semper aliquid nobis contingat ignoratio efficit. Ac mihi mo-
do idem contigit. Repente nanq; ut ambigerem accidit, cum chorũ negociorũ ciuiliũ
intuerer. s o c. Quem? H O. Maximum sophistarum omniũ præstigiatorum, huiusq; artis
præ ceteris peritissimum, quem discernere decet à uiris reuera regijs atq; ciuilibus quam
uis

Quod re-
ges deceat
sacerdotiũ
maximũ

uis arduum id sit, si modo quod quærimus perspicue cognoscere volumus. S O C. Nullo modo hoc intermittendum. H O S. Non certe ut arbitror. Ac mihi dicas, an non monarchia, id est principatus unius, una quædam est gubernationum civilium? S O C. Est, H O S. Post hanc paucorum potētiam ponere possumus. S O C. Sanè, H O S. Tertiam uero multitudinis gubernationem quam popularem uocant. S O C. Prorsus. H O S. Nōne tres hæ quodammodo quinq; sunt, cum duo nomina ex se insuper pariant? S O C. Quænam? H O S. Qui considerant & inuitis & uolentibus, item & lege & arbitrio, imperari posse, tum & pauperes esse posse qui præfunt, uel diuitijs ad imperiū euehi, duas in species tam unius quàm paucorum diuidunt principatum. Et unius quidem principatū in regnum, & tyrannidem partiuntur. S O C. Vtiq;. H O S. Gubernationem uero quæ penes paucos est, in paucorum potentiam, & potentiam optimatum. S O C. Omnino. H O S. Popularis uero gubernationis nomen nullus utiq; mutare aliquando consueuit, siue sponte, seu ui populus diuitibus quibusdam præsideat, siue lege, seu arbitrio regat. S O C. Vera narras. H O S. Nunquid existimamus aliquā harum gubernationum civilium rectam esse finibus his distinctionibusq; determinatā? uidelicet uno, paucis, multis, paupertate, diuitijs, uolentia, uoluntate, legibus & arbitrio. S O C. Quid prohibet? H O S. Considera diligentius, & hac me sequere. S O C. Quæ? H O S. Stabimus? ne in eo quod in principio dictum? an non? S O C. In quonam? H O S. Regiam dignitatem unam quandam scientiarum esse diximus. S O C. Diximus. H O S. Neq; in quouis scientiæ genere illā locauimus. Emultis quippe facultatem illam quæ iudicat simul præcipitq;, selegimus. S O C. Sanè. H O S. Eam deinde quæ præcipit, partim rebus inanimatis, partim animatis: & eodem ordine diuidentes, huc sumus progressi ut scientiæ nomen seruaremus: quæ uero potissimum scientia sit, nondum declarare potuimus. S O C. Recte loqueris. H O S. Nūquid igitur uidemus descriptionem eorū neq; secundum uolentiā, & uoluntatem, neq; secundū paucos ac multos, neq; per inopiam & opulentiam fieri oportere, sed per scientiam quādam, si superiora sequamur? S O C. Necesse est ut id fiat. H O S. Necessario igitur hoc nunc ita considerare debemus, cuius horum maxime imperatoriæ facultatis scientia insit, quæ fermè comparatu maxima omnium atq; difficillima est. Inspecere nanq; illam oportet, ut uideamus quinā à sapiente rege segregandi sint, qui sibi civilem peritiā uendicant, idq; plurimis persuadent cum ab ipsa procul admodum absint. S O C. Sic prorsus agendum, ut ratio superior monuit. H O S. Nunquid igitur multitudo tibi in ciuitate huius scientiæ compos uidetur? S O C. Quonam pacto? H O S. An in mille hominum ciuitate fieri potest, ut centū, uel quin quaginta uiri sufficienter eam adipiscantur? S O C. Facillima omnium artium hæc esset. scimus enim in mille hominum numero totidem uiros qui talorum ludo cæteros Græcos exuperent, nequaquam reperiri, nedum reges. Atqui uirum illum quicumq; regia peritiā instructus est regem uocare, siue dominetur, siue priuatus degat, iuxta rationem illam superiorem oportet. H O S. Pulchre monuisti. arbitror autem iuxta hunc sermonem rectam gubernationem, siquando recta sit, circa unum, uel duos, uel paucos esse quærendam. S O C. Quid nī? H O S. Existimare uero eos civiles ac regios homines oportet, qui arte quadam imperant, uolentibus an nolentibus, secundum scripta an absq; scriptis institutisq; & legibus, pauperes an diuites ipsi, imperitent nil refert. Nam & medicos nihilominus sic appellamus, siue inuitis, siue uolentibus secando, aut urendo, uel aliter affligendo, scriptis aut ex usu curent, pauperes ipsi aut diuites medeantur, modo arte quadam curandorum corporum, uel purgando, uel extenuando, uel replendo augendoq; utantur. Aequè enim medicos nominamus, dummodo qui curant ad bonum corporis respicientes, ex dereriori habitudine in meliorem restituant atq; seruent. hoc modo duntaxat ut arbitror rectam esse dicemus medicinæ, uel cuiusuis alterius principatus definitionē, alio uero nequaquam. S O C. Ita prorsus existimandum. H O S. Necesse est igitur eam maxime, ac solam rectam existimare rempublicam, in qua qui magistratibus funguntur, reuera gubernare sciunt, siue legibus, seu absque legibus dominantur, siue uolentibus, siue inuitis, uel etiam si pauperes sint, uel diuites. Nihil enim ex his quicquam ad rectam gubernandi rationem refert. S O C. Preclare. H O S. Neq; insuper refert, siue capitalibus pœnis & exilijs quibusdam communis boni gratia ciuitatem purgent, seu colonias tanquam apum examina emittant, populūq; comminuant, siue aliunde homines futu-

Circa quos
sit recta gu-
bernatio

Legū latio-
nem ad re-
gem pertine-
re

Quare cō-
stitutio legū
necessaria

ros ciues aduocent, ciuitatemq; amplificēt. Quatenus enim scientia & iustitia freti ex de-
teriori meliorem pro uiribus ciuitatē efficiunt, atq; seruant, eatenus rectā appellari rem
publicam uolumus, & in eo ipso duntaxat definitionem rectæ gubernationis consistere.
Cæteras uero omnes neq; legitime, neq; uere dici putandum. Sed eas quæ hanc imitan-
tur, libenter laudamus, uelut recte ad meliora tendentes: alias cōtrā uituperamus tanquā
imitatione malorum ad deteriora procliues. S O C. Cætera quidem hospes probe dicta uī-
dentur: isthuc uero quod inquis, gubernationē sine legibus rectam esse posse, haud facile
admitti potest. H O S. Paululum me interrogando ô Socrates preuenisti. Eram enim per-
contaturus, utrum hæc admittas omnia, an quicquā aliter statuas. nunc autem cōstat nos
uelle de ijs qui recte sine legibus præsumunt, differere. S O C. Proculdubio. H O S. Patet autē
quodammodo, legum lationem ad dignitatē regiam pertinere. Sed esse optimū non le-
ges quidem ualere, sed hominem prudentē regiumq;. Nunquid huius rationē intelligis?
S O C. Declara. H O S. Quoniā lex nequit quod optimum omnibus est & iustissimum syn-
cere cōprehendēdo, semper ita, ut opere precium est, præcipere. quando hominū actionūq;
dissimilitudo instabilisq; rerum humanarum cōditio facit ut ars nulla simplex quicquā,
& in uniuersum de omnibus, perq; omne tempus ualens constituere possit. Cōcedimus
ista? S O C. Planē. H O S. Legem uero cernimus ad hoc ipsum niti, quasi hominem quen-
dam pertinacem & imperitum, qui nihil q; quod ipse constituisset, fieri permittat, sed nec
rogari etiam, siquid noui præter illius ordinem potius meliusq; alicui uideatur. S O C. Ve-
ra loqueris. Ita enim ut dicebas lex homines cogit. H O S. At fieri nō potest, ut certus qui-
dam & unius modi simplexq; ordo ualeat in his quæ uaria semper sunt, uniusmodi uero
nunquam. S O C. Apparet. H O S. Inuenienda igitur causa est quā propter leges ferre ne-
cesse est, lex ipsa licet optimum atq; rectissimū non sit. S O C. Cui dubium? H O S. Nōne
& apud nos & apud alios quosuis mortales sunt quædam simul omnium exercitationes
communes, siue cursu, siue alio quocunq; genere decertare uelis. S O C. Permulta. H O S.
Referamus si placet præcepta illorum qui arte quadam gymnastis præsumunt. S O C. Quæ-
nam? H O S. Arbitrantur illi quidem fieri non posse, ut quod sigillatim & unicuiq; seor-
sum conuenit, præcipiatur. Itaq; quod cōmunius est, quodq; & plurimis & plurimū con-
ducere putant, instituendum censent. S O C. Præclare. H O S. Quamobrem dum æquis la-
boribus hodie cunctos astringūt, paribusq; exercitationibus agitant, fit ut uel nimis inci-
tent, uel eneruent, & inepta ad cursum palæstramq; & alia certamina corpora reddant.
S O C. Sic accidit. H O S. Legum quoq; conditorem putemus suis gregibus præidentem,
deq; iustis operibus mutuis ue commercijs iura dantem, non posse dum cunctis in unum
consulit, ad singulorum cōmoditatem ius ue prospicere. S O C. Consentaneum est. H O S.
Cæterum, ut arbitror, quod & plurimis & plurimum conducit, communiter instituet, ac
huiusmodi leges & scriptis & nō scriptis, sed patrijs moribus inducet. S O C. Recte. H O S.
Recte admodum. Etenim quo pacto quis possit per omnem uitam ad singulos circūspi-
cere, sedulusq; assidere cuiq;, & cuiusq; cōmoditati consulere? Nam si quis disciplina re-
gia præditus, hoc efficere posset, nunquam impedimēta ista quæ leges appellant, sibi præ-
scriberet. S O C. Ita prorsus ex his quæ dicta sunt uideēt. H O S. Immo magis ô Socrates ex
his quæ dicentur. S O C. Quibus? H O S. Hisce inquam. si medicus quidam aut gymnasti-
cus imminente lōga peregrinatione, procul ab ijs quos curat abfuturū diu se putet, diffi-
datq; illorum memoriæ, num agendorū monumenta quædam illis cōscribere cogitabit,
necne? S O C. Cogitabit utiq;. H O S. Quid si præter opinionem ocuis quàm putauerat
reuertatur, uerebitur ne alia illis præcipere præter ea quæ quondam scripserat, si qua po-
tiora ægrotantibus adhiberi possint ob temporum mutationes, uentis aut alio quopiam
præter spem, & consuetudinem incidentibus? perseuerabit ne inquam in priori proposi-
to, neq; primas institutiones transgredi quenquam patietur, nec ipse mādare alia, nec ab
ægrotante alia præter solita obseruari, quasi ea & medicinæ artis propria sint, & saluber-
rima: quæ uero aliter fiant, præter artem sint, & noxia? An potius quicquid eiusmodi cir-
ca scientiam artemq; ueram acciuit, per omnia risum plurimum autoribus istis concita-
bit? S O C. Et maxime quidem. H O S. Ei uero qui iusta & iniusta, honesta & turpia, bona
& mala, siue scriptis legibus siue non scriptis moribus, hominum gregibus quicūq; in ci-
uitate ad legum scriptarum normam uiuunt, tulit induxitq;, non licebit alia quædam præ-
ter ea

ter ea quæ scripta sunt agere, neq; si ipse idem qui ante cōscripsit, redeat, neq; si quis alius eius similis ueniat: an potius dubitatio talis nō minus q̄ illa superior reuera ridicula uide retur? SOC. Nihil prohibet. HOS. Nosti ergo quid hac de re uulgo dicatur? SOC. In præsentia non memini. HOS. Atqui pulchra dicunt. aiunt enim si quis leges quasdam prioribus meliores inuenerit, & eas ciuibus persuaferit, eū oportere leges ferre: si non persuaferit, non oportere. Nunquid recte? SOC. Forsitan. HOS. Sin autem quispiam non persuasione, sed uī quod rectius est induxerit, quod erit potissimum ei uolentia nomen: responde. imō nondum ad ista, sed ad superiora prius. SOC. Quæ inquis? HOS. Si quis arte medica uere præditus non persua-deat, sed cogat eum quem curat puerum, uel uirum uel mulierem præter scripta, quod melius agere, quodnam erit ei uolentia nomen? Nonne aliud quod uis potius q̄ artis transgressio, hoc est illatio morbi: & quid uis aliud potius coactio homini, q̄ transgressionem artis ac morbum contigisse dicendum? SOC. Vera loqueris. HOS. Quid autem contra ciuilem artem erat delictum? Nonne quod turpe dicitur, quod malum, & quod iniustum? SOC. Istud ipsum. HOS. Age cum aliqui coguntur præter patrias leges moresq; facere quæ iustiora, meliora, honestioraq; sunt, nonne ridiculosissimus omnium erit quisquis uim eam uituperabit, dicetq; illos à curatoribus qui coegerunt, turpia, mala, iniusta fuisse perpeffos? SOC. Vera penitus loqueris. HOS. Nunquid si diues est qui cogit, iustæ coactiones sunt: si pauper autem, iniustæ? An potius siue persuaferit, siue non persuaferit, siue pauper sit, seu diues, & secundū scripta, uel præter scripta, modo utilia inducat, dicendum est hanc ueram esse rectæ gubernationis ciuilis definitionem? Qua ratione uir sapiens bonusq; gubernabit semper ita ad subditorum salutem respiciens, ut ad nauarum nauisq; salutem respicit gubernator. Nam ut ille nō scriptis, sed arte quasi lege quadam nauas seruat, ita & uir ille uere ciuilis, & apud eos qui ita dominari possunt, recta est rerum ciuiliū administratio, uim artis legibus potiore abhibēs. Ac summam quicquid prudentes principes agant, nunq; delinquunt, quandiu unum hoc potissimum seruant, ut mente & arte quod iustissimum est ciuibus inducentes, tueri eos ualeāt, melioresq; ex deterioribus quoad fieri potest, efficere. SOC. His quæ modo dicta sunt, repugnare non licet. HOS. Neq; illis insuper. SOC. Quibus dicebas? HOS. Quod nulla unquam multitudo potest ea disciplina præcellere, qua secundum mentem ciuitas regatur. Sed recta illa ciuitatis administratio uel apud unū, uel apud paucissimos certe est querenda. Cæteræ uero tāquam imitationes quædam ponendæ uidentur, ut paulo supra dictum est, hunc nunc quidem in meliorem partem, nunc in deterioremitantes. SOC. Quomodo istud dicebas? neq; enim quod de imitando paulo ante dixisti, satis tum intellexi. HOS. Haud male fecerit, si quis hoc illato sermone, desistet prius quam errorem, qui circa hoc nūc est cōmissus, ostenderit. SOC. Quem errorem inquis? HOS. Tale quid iam querere necesse est, quod quanq; neq; consuetum, neq; cognitu facile est, ipsum tamen comprehendere annitatur. Cum sola hæc quam memorauimus, recta ciuilis gubernatio sit, nonne cæteras huius institutis utentes, seruari necesse est, dum agunt quod modo laudabamus, quamuis rectissimum id non sit? SOC. Quid illud? HOS. Quod nemo quicquā præter leges cōmittere audeat, & quisquis audet, morte multet, extremisq; omnibus supplicijs affligatur. id autem est secundo loco rectissimū atq; honestissimum: primo namq; in loco ponendum quod nunc est dictum. Quo autem modo eueniat, quod modo secundum esse diximus, declaremus. Vis ne? SOC. Et maxime quidē. HOS. Veniamus iterum ad imagines, quibus regios principes semper cōparare necesse est. SOC. Quas imagines inquis? HOS. Generosum inquam nauis gubernatorē, multisq; ut ille dicebat, alijs æquiparadum medicum cōsideremus iam imaginem eius rei aliquā fingentes. SOC. Qualē? HOS. Talem quādam, ut si omnes grauiā nos quædam ab illis pati nobis persua-deamus, utputa qui quos nostrum seruare utriq; uelint, seruent: quos cōtra perdere, perdant, dum secant, urunt, & ex hoc instituto suo quasi quoddam tributū mercedem referunt: cumq; multa cogant expendere ægotantem, ipsi pro ægotante exponunt nihil, reliquis autem rebus & ipsi & ipsorum familiares utuntur: demum acceptis pecunijs, uel à cognatis, uel ab inimicis ægotantis, mori eum cogunt. Gubernatores quoq; alia quædam huius generis permulta patrare dicuntur, utputa qui hōines sæpe ex composito in recessibus solos destituant, quum quippiam in pelago labefactarint in mare illos eiciant, inq; multis alijs

Regū officiū

Quod multitudo non potest regere
Perfecta administratio apud unum uel paucos

An leges imutabiles ferendæ

t lædant

Hac lege & laedant. Persuadeamus itaq; nobis, nos his causis laceffitos cōsulere, quo pacto autorita-
 in praesens tem artibus illis auferamus, ne libere ulterius, aut seruis aut liberis hominibus dominan-
 & in poste- tur: & ob hoc cōtū factō nos concurrere, & uel omnem populū, uel diuites tantum con-
 rū artes om- uocare, ubi etiam rudium hominū, & aliorum artificum de nauigio morbisq; consilium
 nes euer- audiatur: quo nam pacto medelis instrumentisq; suis medicos apud aegrotos uti oportea-
 queant at: item nauibus, & earum instrumentis nauigando, periculaq; procellarū, & fluctuū eui-
 tando, & piratarū insidias euadendo, ac etiam si mari longis nauibus aduersus similes sit
 pugnandum, qua ratione uti his deceat. Fingamus inquam, quæ hisce de rebus uel medi-
 corum gubernatorumq;, uel rudium hominū turbæ consultantī uidentur, in publicis qui-
 busdam tabulis columnisq; inscribi, & mores quosdam ritusq; nō scriptos, sed patrios hi-
 sce de rebus cōstitui, sic ut reliquum tempus omne ad horum normam nauigandū sit atq;
 medendū. s o c. Vehementer absurda finisti. H o s. Præterea quotannis populi princi-
 pes constitui, siue ex diuitibus, siue ex omni populo sorte delectos, qui iuxta scriptas illas
 institutiones & naues gubernent, & aegrotantibus medeantur. s o c. Hæc superioribus
 quoq; duriora uidentur. H o s. Videamus præterea quod hinc sequitur. Cum annui ma-
 gistratus cuiusq; tempus exactum fuerit, necesse erit iudicio, aut ex delectis diuitibus, aut
 ex uniuerso populo sorte cōstituto, istic sistere uiros illos magistratib. functos, eosq; cor-
 rigere: ita ut liceat uolenti cuilibet litem eis intendere, quod aliter q; leges iubeant, & pa-
 tria cōsuetudo doceat, aut naues gubernauerint, aut aegros curauerint: & qui aliter fecis-
 se deprehendentur, lata sententiā, uel supplicio, uel alio quodam incommodo à iudici-
 bus afficiantur. s o c. Nonne quicumq; magistratum inter huiusmodi homines spōte sus-
 cipit, merito quoduis supplicium damnum ue patietur? H o s. Ferre insuper oportebit:
 si quis præter scriptas constitutiones nauigandi rationem aliquā nouam inferat, aut sani-
 tatis tuendæ ueram illam & legibus traditam rationem, ad uentos, & calores, & frigora
 transferens perscrutetur, & circa hæc ex ingenio suo philosophetur, doceatq;: primo qui-
 dem hunc neq; gubernatorem esse, neq; medicum nominandum, sed curiosum quendam
 delirumq; sophistam. deinde à quolibet in iudicium trahi posse, utputa qui iuniores alios
 corrumpat, suadeatq; ut gubernatoria & medicina cōtra legum instituta pro suo cuiusq;
 arbitrato tractaretur, eodem pacto naues morbiq; curentur: ac si præter leges iuuenibus,
 aut senibus persuadere quicquam reperiatur, extremis supplicijs affici. neq; enim oportet
 re quicquam legibus sapientius esse. neq; enim quenquam aut medicinæ sanitatisq; natu-
 ram, aut gubernandi nauigandiq; optimam rationem ignorare, scripta moresq; patrios per-
 discere uolentē. Si hæc ita contingant circa scientias quas narrauimus, aliasq; permultas,
 ut secundum præscripta potius quam secundum artem agatur, quid dicemus o Socrates?
 Utputa si idem circa rem militarem, omnemq; uenationem, circa picturam quoq;, & uni-
 uersam imitationem, circa architecturam, & omnem instrumentorū supellectiliumq; ef-
 fectionem, circa agriculturam & omnem plantandi curam, equorumq; & armentorum
 omnium custodiam, circa uaticiniumq;, & uarium ministrorum obsequium, circa talorū
 ludum, arithmeticam nudam, uel eam quæ circa planum, aut profundū, aut uelocitatem
 tarditatemq; est, constituatur. s o c. Certum est, si ita serres habeant, artes omnes fundi-
 tus subuertī, neq; deinceps unquam renasci ob hanc ipsam legem quæ rerū nouarum in-
 dagationem uetat. Vnde uita quæ nunc difficilis est, tunc profus etiam intoleranda fie-
 ret. H o s. Quid ad hoc? Si secundū præscriptas leges fieri singula cogere, legibusq;
 ipsis præficeremus uirum quendam, uel consensu populi designatum, uel sorte creatum,
 qui spretis legibus, aut lucri causa, aut propriæ libidinis gratia, alia quædam præter hæc
 quæ sunt instituta, imperitus rerū agere tentet, nōne hoc priori malo deterius? s o c. Ma-
 xime. H o s. Etenim quisquis cum imperitus sit, præter leges illas quæ ex lōgo rerum usu
 ab his qui gratiose populo consultantes ut eas acciperet, persuaserunt, latæ sunt, cōmitte-
 re audet, scelus cōmittit superiori peccato longe deterius: ac multo magis quam scriptæ
 leges, officia uitæ confundit atq; peruertit. s o c. Magnopere. H o s. Quapropter legibus
 constitutis, altera iam (quemadmodū dicitur) nauigatio est, ut nemo quicq; unquā præ-
 ter illas facere permittat, siue singuli, siue populus hoc conetur. s o c. Scite. H o s. Nonne
 imitamenta quædam ueritatis, singulis hæc erunt, quæ ab intelligentibus pro uirili con-
 stituta fuerunt? s o c. Nihil obstat. H o s. Atqui si recordamur, ciuilem reuera hominem
 atq;

Si quisquā
 iners præpo-
 neretur legi-
 bus, quid
 mali seque-
 retur

Leges esse
 ueritatis imi-
 tationes

atq; peritum, supra diximus multa sæpe ex arte facturum præter instituta quæ antea scripserat, quoties potiora quædam ijs quæ absentibus reliquit, inuenisse putauerit. s o c. Diximus proculdubio. h o s. Nõne si uel singuli, uel populus ipse, cui leges præscriptæ sunt, præter q̄ quod illis legibus traditū aliud quiddā tanq̄ melius aggreditur, idem pro uiribus quod uerus ille civilis uir agit? s o c. Summopere. h o s. Siqui igitur imperiti id agerent, imitari quidem uerum ipsum anniterentur, peruerse tamen imitarētur. Siqui autem imperiti idem contendant, haud amplius imitatio iam hoc, sed illud ipsum uerissimum erit. s o c. Omnino. h o s. Enim uero id iam ante inter nos cõuenit, artem nullam multis competere. s o c. Conuenit certe. h o s. Ergo si ars quædam regia facultas est, turba diuitum, & populus omnis scientiam hanc civilem nunq̄ nanciscitur. s o c. Nunq̄. h o s. Oportet itaq; respublicas eiusmodi siquando ueram illam gubernationē unius uiri arte imperantis pro uiribus imitaturæ sunt, nunquam quicq̄ præter scriptas leges moresq; patrios facere. s o c. Egregie locutus es. h o s. Eandem illā cum diuites imitantur, eam rem pub. optimatū gubernationem uocamus: quando uero leges pro nihilo habent, paucorū potentia. s o c. Apparet. h o s. Quinetiā quoties unus secundū leges dominatur, scientem illum imitatus, regem uocamus, nõ distinguentes nomine illum qui scientia solus imperat, ab eo qui opinione secundū leges solus etiam dominatur. s o c. Ita uidetur. h o s. Nõne igitur si unus uera illa scientia præditus imperat, idem nomen hoc est regium habet, nec alio cognomento appellatur? Nam ex quinq; nominibus gubernationū civilium quas narrauimus, unum solum hoc erat. s o c. Videtur. h o s. Quid porrò: quotiens neq; ex lege, neq; ex more quispiam dominatur, simulatq; scire se, & præter leges rectius hoc ita fieri oportere, inest autem libido & ignorantia quædam quæ ad imitationem eiusmodi inducit, an non uir talis tyrānus est appellandus? s o c. Et maxime quidem. h o s. Hac ratione rex extitit, ut diximus, & tyrannus, paucorum potentia, optimatum gubernatio, nec nõ popularis administratio, cum ægre ferrent homines unius imperium, diffiderētq; uirum talem reperiri aliquando posse tanto imperio dignum, qui & possit & uelit uirtute & scientia imperās, sancte & iuste suum cuiq; ius tribuere, timerentq; præterea ne forte uir unus licentiam nactus, quemlibet pro libidine læderet, & opprimeret atq; necaret. quoniam si talis quidam qualem figurauimus, nobis occurreret, amaretur profecto eius administratio, quæ sola omnium rectissima est, conducitq; ad bene beateq; uiuendū. s o c. Sanè. h o s. Nunc autem postq̄ nõ nascitur rex talis in ciuitatibus, qualis inter ap̄ examina statim à principio tam corporis q̄ animi habitu cæteros antecellens, necesse est cœtu consultantium facta instituta conscribere, uestigiaq; uerissimæ reipub. illius percurrere. s o c. Sic apparet. h o s. Et miramur ô Socrates, quod in gubernationibus huiuscemodi mala quæ fieri uidemus, eueniant, uenturaq; sint, eo iacto fundamento, quod nõ scientia, sed scriptis quibusdam institutionibus moribusq; nititur tātum in rebus agendis, quo si alia quædam gubernatio uel ciuitas utatur, certum est omnia funditus euerfurā. Aut illud fortasse mirum magis uideri debet, q̄ robusta res natura ciuitas sit: nam cum ciuitates nõnullæ sic iam diu infectæ, permanent nihilominus, neq; corruunt: multæ tamē nauium instar submersæ perierunt, pereunt, atq; peribunt, ob gubernatorū nautarumq; improbitatem, qui in rebus maximis extrema quadam ignorantia detinentur, quoniam cum rerum civilium prorsus ignari sint, in ijs tamen plurimum sibi sapere uidentur. s o c. Vera loqueris. h o s. Cum igitur omnes non rectæ respub. sint ad conuiuendū difficiles, uidentur quæ leuissima, quæ uero omnium onerosissima sit: quæ res & si minus ad id de quo nunc agimus, pertinere uidetur: tamen in uniuersum fortasse omnes omnia huius gratia facimus. s o c. Ita prorsus agendum. h o s. E tribus unam atq; eandem facillimā simul, & difficillimā ferunt. s o c. Qui istuc ais? h o s. Non aliter q̄ supra, tres scilicet esse civiles gubernationes, unius, paucorum, atq; multorum primum sermone confuso. s o c. Erant & supra. h o s. Singulis autem in duas diuisis, sex efficiamus, rectamq; ipsam uelut septimam ab alijs secernamus. s o c. Quo pacto? h o s. Vnius principatum in regnum, & tyrannidem distribuimus. Dominacionem uero quæ nõ multis competit, in speciem unam quæ laudanda est, optimatum scilicet gubernationem: alteram quæ uituperanda, paucorum potentiam. At multorum administrationem tunc simplicem posuimus, popularem gubernationem denominantes: nunc uero & hanc duplicem esse dicamus. s o c. Qua igitur ra-

Qui rex fit
gubernādo

Ciuitas sua
pte natura
robusta

Septem gu-
bernatio-
nes, & earū
omniū pul-
chra inter se
comparatio

tur ratione diuidemus? H O S. Non alia q̄ reliqua, etiam si nomen huius sit geminum. Verum tam huic q̄ alijs cōmune hoc est, ut leges uel seruent, uel transgrediantur. S O C. Est utiq̄. H O S. Tunc sanè rectam gubernationem quarentibus, partitio hæc nihil conducebat, ut supra monstrabamus. Post q̄ uero illam segregauimus, cæteras uero necessarias duximus, in his iam legum uel custodia uel transgressio singulas bifariã partiuntur. S O C. Ex eo qui nunc est dictus, sermone ita uidetur. H O S. Vnius igitur dominatio bonis coniuncta cōstitutionibus, quas leges uocauimus, sex illarum omnium optima est: legum ex pers dura est, & subiectis omnium onerosissima. S O C. Apparet. H O S. Gubernationē uero in qua non multi imperitant, mediam censere debemus, quemadmodū quod paucum est inter unum multa ue medium obtinet: cæterum multorum administrationem per omnia debilem, utpote quæ ad alias comparata, nihil magnificū, siue bonum, siue malū efficere possit, propterea quod magistratus ad exigua redacti sunt, in multosq̄ diuisi. Quapropter legitimarum omnium Rerumpub. hæc deterrima est, iniquarum optima. Ac si omnes intemperatæ sint, in populari præstet uiuere: si temperatæ omnes, minime omnium in ista uiuendum. In prima uero uitam agere potissimum est atq̄ optimū, excepta septima. Illam nãq̄ ab omnibus alijs gubernationibus, non aliter q̄ ab hominibus Deum secernere decet. S O C. Videntur hæc ita fieri atq̄ contingere, & ut inquis, agendū. H O S. Nonne igitur omnes harum Rerumpub. eo solo qui sapientis illius est, excepto, administratores segregare decet, utpotè qui nō reuera ciuiles, sed seditiosi uiri sint, larvarumq̄ ingentium prælides, imò laruæ ipsæ, simiæ maximæ, maximiq̄ præstigiatores, sophistarūq̄ sophistæ? S O C. Cognomentū hoc ijs qui ciuiles dicuntur, competere iure uidetur. H O. Iam tandem ab arte ciuili Centaurorū illam Satyrorumq̄ choream uix tãdem separauimus, quam supra cernere nos dicebamus, & à ciuili separandam arbitrabamur. S O C. Videtur. H O S. Durius præterea quiddam his restat, quod eo difficilius à rege discernitur, quo illi est natura coniunctius, ideoq̄ idem nobis quod aurum effodientibus contigisse uidetur. S O C. Quemadmodum? H O S. Terram & lapides, aliaq̄ permulta ab illo primum artifices separant: supersunt autem post hæc cognatiora quædam auro preciosioraq̄ cōmixta, igni solo ab auro secernēda, æs, argentum, quandoq̄ etiam adamas: quæ uix tandem facta ad ignem examine explorantur, aurumq̄ purum putum uidere nos sinunt. S O C. Ita de ijs fertur. H O S. Eadem ratione & nos uidemur à ciuili nunc scientia uehementer aliena & longinqua admodum separasse, proxima uero & honorada reliquisse. Quorum numero est, præfectura exercitus, iudicialis prætura, oratoria dignitas cum regia autoritate cōmunicans, dum quod iustum est, persuadet, & cū illa publicas res gubernat: quæ si quomodo quod facile segreget, nudum iam ac solum illum quem quærimus, ciuilem nobis ostendet. S O C. Haud dubium est hoc omni studio conādum. H O S. Experientiæ quidem causa ipsius patefiet, per musicam uero patefaciamus. Ac dic mihi. S O C. Quid uis dicam? H O S. An est disciplina nobis aliqua musicæ artium' ue quæ manuum ministerio peraguntur? S O C. Est. H O S. Quid igitur, num & hic scientiam esse aliquam dicemus, quæ doceat quæ artium discenda sit, quæ minus? S O C. Esse planè dicemus. H O S. Nōne hanc ab alijs esse diuersam? S O C. Et hoc. H O S. Deinde nullam ne earum, aut alteram alteri dominari, aut huic illas, aut illis hanc omnibus uelut antistitem præesse dicemus? S O C. Eam quæ de singulis artibus quænam discendæ sunt, & quæ minus, dijudicat. H O S. Et docenti igit, & discenti imperare illam asseris? S O C. Prorsus. H O S. Et eam quæ iudicat, persuadēdum ne sit, an non, illi quæ persuadere potest? S O C. Quid nī? H O S. Persuasionē illam quæ ad turbam fit per confabulationē quandam exhortationemq̄ potius q̄ doctrinā, cui potissimum scientiæ tribuimus? S O C. Constat oratoriæ tribuendam esse. H O S. Cuius artis officium dicimus, iudicare utrū ui an persuasione uti, & in quibus, & cōtra quos uti deceat? S O C. Eius quæ persuadendi dicendiq̄ peritiæ dominatur. H O S. Est autem, ut arbitror, ea nulla præterquam ciuilis hominis facultas. S O C. Præclare. H O S. Sic igitur protinus oratoria à ciuili facultate distincta uidetur, ut species quædā alia, ciuili isti subiecta. S O C. Certe. H O S. Quid insuper de hac facultate cogitandum? S O C. Quæ? H O S. Qua pugnamus aduersus eos quibus bellum indiximus. Num artificiosam hanc, an artis expertem, esse dicemus? S O C. Quis uero arte carere dicat, ea omnia quæ militaris disciplinæ sunt? H O S. Facultatē uero illā quæ cōsultando prudēter deliberare potest quib, cum bellū gerendū sit

Oratoria fa-
cultatis ma-
iestas

Quomodo
oratoria à
ciuili distin-
guatur

sit, uel pax ineunda, nunquid ab ea diuersam, an eadem cum illa putabimus? s o c. Diuer-
 sam, siquidem superioribus stamus. H O S. Nōne si superiorum rationem sequimur, hanc
 quæ de bello cōsultat, illi quæ bellū gerit, dominari dicemus? s o c. Id ipsum. H O S. Quā
 uero facultatem uere præter regiam illam ciuiliū rerum disciplinam potētissimæ toti-
 us rei militaris arti præesse dicemus? s o c. Nullam prorsus aliam. H O S. Scientiam igitur
 eorum qui exercitus ducunt, quia obedit & seruit alteri, haudquaquam ipsam ciuilem fa-
 cultatem ponemus esse. s o c. Haud sanè decet. H O S. Age iam prætorū qui iuste singula
 iudicāt, munus cogitemus. s o c. Cogitemus. H O S. Nunquid longius patet, q̄ ut circa cō-
 tractus omnigenos quid iustum, quid nō, cōsideret, & ad normam legum quas rex ipse
 cōdidit, respiciens, de singulis iudicet, propria uirtute semper adhibita, per quā neq; mu-
 neribus, nec minis, nec misericordia, nec odio, nec amore legibus transgressis, mutuas ac-
 tuationes dissoluat? s o c. Non aliud certe q̄ nunc abs te dictum, iudicis est officium.
 H O S. Constat itaq; uim iudicium non esse regiam illam maiestatem, sed legū custodem,
 regisq; ministram. s o c. Apparet. H O S. Quisquis artes quas memorauimus, cunctas con-
 siderauerit, cogitare debet earum nullam esse ciuilem quam quærimus disciplinam: quip-
 pe cum regie maiestatis officium sit, non ut ipsa quidem agat, sed ut agere ualentibus im-
 peret, cognoscatq; imperium & uim eorum quæ in ciuitate sunt maxima, tum quid deco-
 rum, quid opportunū sit, quid contra: cæteras uero facultates iussa capessere, & mandata
 transigere. s o c. Optime. H O S. Quamobrem artes illæ quas modo narrauimus, cum ne-
 que suis ipsarum, neq; inuicē dominæ sint, sed singulæ proprijs quibusdam incumbant ope-
 ribus, merito munijs proprijs propria fortitæ sunt nomina quoq;. s o c. Apparet. H O S.
 Eam uero quæ cunctis his præsidet, legumq; & omnium quæ in ciuitate sunt, curā ha-
 bet, omniaq; contexit, merito communi appellatione comprehendentes, ciuilem scien-
 tiam nuncupamus. s o c. Omnino. H O S. Nunquid in præsentia secundum textorię facul-
 tatis exemplū percurrere hanc decet, postq; omnia quæ in ciuitate sunt genera, patefecer-
 imus? s o c. Maxime. H O S. Declarandum deinceps, ut uideatur, quæ sit cōcinnatio regia,
 & qua ratione complacet textatq;, qualemq; texturam nobis efficiat. s o c. Sic est. H O S.
 Res quidem demonstratu difficilis. sed quoniam necessaria uisa est, pro uiribus declaran-
 da uideatur. s o c. Omnino declarandum. H O S. Quod enim uirtutis pars à specie uirtutis
 differat, facile potest aduersus etiā contentiosos homines multorum opinione proba-
 ri. s o c. Haud intelligo. H O S. Sic fortè intelliges. Fortitudinem arbitrari te puto partem
 aliquam uirtutis esse. s o c. Penitus. H O S. Temperantiā autē à fortitudine esse diuersam,
 esse tamen eiusdem partem cuius est fortitudo. s o c. Ita. H O S. Mirum quiddam de his sta-
 tuere audendum est. s o c. Quidnam? H O S. Quod duo hæc quodammodo multis in re-
 bus sibi inuicem plurimum aduersantur. s o c. Qua ratione id ais? H O S. Inauditum hoc:
 siquidem partes uirtutis omnes mutua inuicem amicitia uinciri dicuntur. s o c. Vtrique.
 H O S. Consideremus itaq; diligenter, utrum hoc ita simplex sit, an differētiā horū ma-
 ximam in cognatis quodammodo habeat. s o c. Nempe. sed dicas ubi considerandum.
 H O S. In omnibus quæcunq; pulchra uocamus, & ad duas inter se cōtrarias species ea re-
 ferimus. s o c. Dic apertius. H O S. Velocitatem uel corporū, uel animorum, uel uocum,
 siue horum ipsorum, seu etiā simulacrorum quæcunq; uel musica uel pictura exprimit
 imitando: horum tu quicq; unquam uel ipse laudasti, uel laudātem alium audiūisti? s o c.
 Quid igitur? H O S. Recordaris quomodo illa in uno quoq; istorum laudantur? s o c. Mi-
 nime. H O S. Vtinam igitur possem hæc ita, ut mihi uideatur, explicare uerbis. s o c. Quid
 prohibet? H O S. Facile hoc, ut uideo, tibi uideatur. quare ipsum in generibus subcontrarijs
 consideremus. Hæc fiunt, quoties miramur rerum multarum uelocitatem, uehementiā,
 acumen siue cogitatione, siue corpore, siue etiā uoce, una quadam fortitudinis appel-
 latione solemus uti laudando. s o c. Quo pacto? H O S. Acutū dicimus & forte, uelox &
 forte, uehemēs & forte: hasq; naturas cōmuni fortitudinis nomine laudare solemus. s o c.
 Profecto. H O S. Nōne etiā cum quid sensim leuiterq; sit, eam rem in multis actionibus
 sæpe laudamus? s o c. Valde. H O S. Nōne contra hic, q̄ illic laudibus utentes dicimus?
 s o c. Quomodo? H O S. Quieta hæc, sæpe dicimus, & temperata, & hæc circa cogitatio-
 nem amamus, circa actiones tarda & mollia, circa uoces lenia atq; graua, & omnem rhy-
 thmicū numerosumq; motū, omnemq; musam opportuna tarditate utentē: hisq; omni-
 bus

Scientiā rei
 militaris sub
 iectam esse
 ciuili

Quod iudi-
 ciaria est re-
 gis pedisse-
 qua

Quæ ciuilis
 scientia

Qualis sit
 textura re-
 gis

bus moderationis nomen nō fortitudinis adhibemus. s o c. Vera loqueris. H O S. At quotiens opportunitatem ista non seruant, contra mutatis nominibus uituperamus. s o c. Qui? H O S. Cum acutiora fiunt uelocioraq; & asperiora siue duriora quam opportunitas exigit, dicimus cōtumeliosa, petulantia, furiosa: cum uero grauiora tardioraq; & meliora fiunt, timida ineptaq; dicimus, & ignaua: ac propemodum & hæc & tēperantiæ fortitudinisq; naturam contrarias esse, uelut hostiles formas, & inter se seditionem agitantes inueniemus, nec unquam in actionibus quas circa hæc uersantur, cōmisceri, neq; eos insuper quorum in animis hæc insunt, inter se consentire, sed discrepare potius, si modo diligenter inuestigemus. s o c. Vbinā inquis? H O S. In ijs inquam omnibus quæ retulimus, quin & in alijs ut consentaneum est, permultis: nam cum utriq; pro naturæ suæ affinitate partim res ut proprias suasq; laudent, partim ut alienas & extraneas reprobent, in multis eos sibi uehementer aduersari contingit. s o c. Videntur. H O S. Altercatio hæc specierum talium quibusdam ludus quidam est, in maximis autem rebus morbus fit omnium ciuitati grauiissimus. s o c. Qualibus in rebus inquis? H O S. In omni, ut consentaneū, est constitutione uiuendi. Nam qui cæteris modestia præstant, uitæ tranquillitati student, sua semper priuatim agentes, pacis auidi concordiaq; tam erga externos, quam erga conciuēs. At que huius amoris excessu fit, ut dum suis priuatim incumbunt operibus, clam & ipsi imbelles eneruatiq; reddantur, & iuniores suo exemplo emolliant & effœminent. Vnde inuadentibus quibuslibet expositi sunt, ac breui ipsi natiq; & patria omnis paulatim amissa libertate succumbunt. s o c. Durum ualde morbum grauemq; narraſti. H O S. Qui uero ad fortitudinem magis q̄ oporteat declinantes bellicosam uitam uehementer affectant, hi sæpe patriam suam ad bellum incitant & hortantur, unde gentes plurimas, & potentes urbi suæ infensas reddunt. Quapropter uel funditus ciuitates suas euertūt, uel imprudenter in hostium redigunt seruitutem. s o c. Sic quoq; accidit. H O S. Ergo quis neget in his hæc utraq; sibi inuicem plurimum aduersari? s o c. Nemo utiq;. H O S. An non quod ab initio quærebamus, nunc inuenimus? quod uidelicet partes uirtutis quædam non parue natura, & ipsæ secum pugnant, & qui habent, discrepare inter se plurimum faciunt? s o c. Apparet. H O S. Hoc itidem uideamus. s o c. Quidnam? H O S. Num scientia aliqua sit ex his quarum actio in componendo uersatur, quæ opus aliquod suum uel uilissimum etiā, sponte ex malis simul & bonis construat? An potius omnis scientia praua semper pro uiribus uitat, apta uero & utilia captat? ex his autem partim similibus, partim dissimilibus omnibus in unum collatis, unam quandam uim ideamq; conflatur? s o c. Istud potius. H O S. Nunquam igitur uera secundum naturam ciuiliū rerū peritia ex malis bonis uel hominibus ciuitatem ullam sponte constituet. sed disciplina & periclitatione aliqua unū quencq; explorabit, factiq; examine, idem illud postea munus his qui & docere alios, & ipsi obsequi possunt, committet: quibus ipsa sic sedulo præsidebit mandabitq;, ut textoria ars carminatoribus cæterisq; lanificij præparatoribus præsidet, talia præcipiens singulis, qualia ad texturā suam conducere arbitratur. s o c. Ita prorsus. H O S. Eadem ratione regia maiestas mihi uidetur omnibus iuxta legum instituta cæteras imbuentibus educantibusq; præsidens, id duntaxat ut exercent doceantq; permittere, quod ad ipsius rationem attinens mores decoros inducat: eos autem qui fortitudinis, temperantiæ uel, aut cæterarum uirtutum uim assequi non possunt, sed prauitate naturæ ad impietatem, petulantia, iniustitiamq; trahuntur, è cœtu ciuū eicit, exilioq;, morte & extremo opprobrio damnat. s o c. Ita quodammodo traditur. H O S. Ignaros autem pusillanimesq; homunculos seruili ministerio subiugat. s o c. Scite admodū. H O S. Cæteros autem quorum ingenia ad generosum habitum per disciplinam euehi possunt, arteq; inter se contemperrati patiuntur, seruat atq; tuetur. Ex his uero quæ ad fortitudinem magis uergunt, staminis uice propter solidos mores esse censet: quæ autem ad modestiam, molli teneraq; materiæ similes, imaginem habere subtegminis crocei coloris. Ea denique quæ in contrarium diuersumq; natura tendunt, hoc modo uincire inuicem, & contexere nititur. s o c. Quo? H O S. Primo quidem iuxta cognationis rationem partem animæ sempiternam diuino uinculo nequit: post diuinam autem, illam quæ animalis naturæ est, humanis. s o c. Quomodo istud? H O S. Quotiens in animis uera stabilisq; de pulchro, iusto, bono, horum uel contrarijs rebus opinio fit, diuinā illam in genere dæmonico, id est, scito se

Quæ mala
orientur ex
intemper
rantia

Omnia sci
entia abijcit
mala, utilia
captat

Officia quæ
dam regie
maiestatis

liciq; fieri
latorem legum
ticipes sunt
uero id facere
s o c. Non con
fci, atq; uia
fernam nat
opinionibus
citur. Vacua
Nōne dicendū
bonis erga mal
uincendos de
tura donant, &
ditur: estq; in
partium uirtut
Vera hæc sunt
ta pericere uir
liberatiq; necesse
hæc non recte u
nim potentiam
centere: s o c. N
foni præter mo
ne recta præfere
libus uero min
quidem homin
cunt, & elocant
teret conu
Quoniam sunt
permanere
nit: s o c. &
multa similit
dam tempor
mentis uincit
& pulchro uir
ut nunquam
cem per op
ioga conu
per cūles mag
guberna
generosus
dum & ubi
indigent
illu cedit
agi priu
lu a
rationem
ne conu
tam feram
in dæmonico

licitū fieri asseuerō. s o c. Decet sanē. h o s. Scimus ne oportere ciuilem uirū ac bonum
 latorem legum, solū regia musa posse hoc illis inserere, qui rectæ disciplinæ ut decet par-
 ticipes sunt, quos uero modo cōmemorauimus. s o c. Consentaneum id quoq;. h o s. Qui
 uero id facere dicitur Socrates nequit, nominibus quæ iam quærebamus appellari non debet.
 s o c. Non certe. h o s. An non fortis animus si ueritatis huiusmodi sit particeps mansue-
 scit, atq; ita maxime iuste inter alios uiuere & agere cupit: sin autē omnino sit expers, ad
 ferinam naturā delabitur. s o c. Proculdubio. h o s. Atqui & modestus natura animus
 opinionibus illis imbutus, reuera temperās moderatusq; adeo ut reipublicæ utilis sit, effi-
 citur. Vacuus autē turpem stoliditatis ignauiaq; reportat infamiam. s o c. Valde. h o s.
 Nonne dicendum est complicationem uinculūq; huiusmodi, & malis ipsis inter se, &
 bonis erga malos, stabile nunquam esse: neq; scientiam ullam hoc ad eiusmodi homines
 uinciendos de industria uti. s o c. Prorsus. h o s. Illis autem quos generosis moribus na-
 tura donauit, & ad naturæ normam educauit consuetudo, solis id uinculū per leges in-
 dicitur: estq; in his ars illa ciuilis uelut remediū, & hac ratione illa ipsa, quā supra diximus,
 partium uirtutis natura contrariarum pugnantiumq; cōciliatio diuina quædam fit. s o c.
 Vera hæc sunt. h o s. Vbi diuinū hoc uinculū constat, facile est & inuenire, & inuen-
 ta perficere uincula humana. s o c. Qua ratione: & quæ potissimum. h o s. Affinitatum
 liberorūq; necessitudines illas, quæq; in elocatiōibus nuptiisq; fiunt: plurimi enim circa
 hæc non recte ad procreandū liberos copulantur. s o c. Quamobrem. h o s. Diuitias e-
 nim potentiamq; in his rebus q̄ cupide persequant, quid attrinet diligētius oratione per-
 cedere. s o c. Nihil. h o s. De illis autem quibus genus curæ est, loqui præstat, si quid
 forte præter modum agant. s o c. Aequum est. h o s. Agunt autem nulla quidem ratio
 ne recta, præsentem uoluptatē secuti, & ex eo quod similibus tantum delectantur, dissimi-
 libus uero minime, difficultatis plurimum excitant. s o c. Quo pacto. h o s. Modesti si-
 quidem homines similes sui mores quærent, & quo ad possunt ex huiusmodi & ipsi du-
 cunt, & elocant suas talibus. Eodem pacto forte illud genus, similes sibi adsciscit, cū opor-
 teret contra omnino ab utroq; genere fieri. s o c. Quomodo: & quam ob causam. h o s.
 Quoniam fortis naturæ hæc est conditio, ut si per multas successiones expers tēperatiæ
 permaneat, principio fiat robustior, tandem uero in furorem uersa deficiat. s o c. Cōue-
 nit. h o s. Rursus anima pudore abundans, audacia uero fortitudinis undiq; carēs, si per
 multas similiter generationes transeat, segnior fit quàm decet, ac demum extremo quo-
 dam torpore mergitur. s o c. Id quoq; ita contingere constat. h o s. His ut diximus liga-
 mentis uincire utraq; hominū genera facile possumus, si, ut diximus, opinionē de bonis
 & pulchris utraq; habeant eandem. Hoc autem unum & integrū regiæ texturæ opus est,
 ut nunquam moderatos mores seorsim à fortibus esse permittat, sed utraq; ingenia inui-
 cem per opinionis eiusdem consensionē, per honores uituperationesq;, per alterna con-
 iugia contexens, telam ex his lenem optimeq; cohærentem efficiat, hisq; cōmuniter sem-
 per ciuiles magistratus muneraq; cōmittat. s o c. Quo pacto. h o s. Vbi unius sufficiet
 gubernatio, hominē præditū moribus utrisq; præficiet. Vbi pluribus opus erit, utriusq;
 generis partes aliquas commiscebit. Temperatorum enim principū mores cauti admo-
 dum, & iusti, & salutare: acri promptitudine & uehementia quadam ad agendū idonea
 indigent. s o c. Ita de his quoq; uidetur. h o s. Fortitudo autem in cautione, & iustitia
 illis cedit, in rebus agendis plurimū antecellit. Neq; uero possunt in ciuitate omnia bene
 agi priuatim & publicè nisi ambo hæc adsint. s o c. Non certe. h o s. Finem igitur ciui-
 lis actionis recta plicatione contextū tunc extare dicamus, quando fortium & tempe-
 rantium ingenia concordia amicitiaq; concilians, cōmunem illorum efficit uitam: qui sa-
 nè contextus præclarissimus omnium est & optimus: aliosq;, insuper omnes in ciuitate
 tam seruos q̄ liberos protegens, & complectens, hac textura serieq; comprehendit: atq;
 ita dominaat, & præsidet ciuitati, ut nihil prætermittat eorū quæ, quo ad fieri
 potest, beatam efficiunt ciuitatē. s o c. Profecto nobis hospes
 regium ipsum ciuilemq; uirum egregie definisti.

Fortis natu-
ræ conditio